

MIKKELIN RONEBERGINAUKION URHEILUTALON RAKENNUSHISTORIASELVITYS

SISÄLLYSLUETTELO

Perustietolomake	3
Johdanto	4
Korttelin historia	6
Urheilutalon historia	10
Urheilutalon julkisivut	12
Urheilutalon sisätilat ja huonejako 1953	16
Muutoksia sisätiloissa	19
Urheilutalon korjaushistoria	20
Urheilutalon nykytila 2016	22
- Tilojen inventointikortit	
Yhteenveto	46
Lähteet	47

PERUSTIETOLOMAKE

Kohde: Runeberginaukion Urheilutalo (491-4-28-1)

Pääsuunnittelija: Rakennusmestari Kalervo Asikainen ja rakennusmestari Osmo Jorma Korhonen

Urakoitsijat: Rakennusliike Vihonen & Asikainen

Mikkelin Vesi ja Lämpöjohto Oy

Hankkija (sähkötyöt)

Rakennuttaja: Mikkelin Urheilutalo-säätiö

Suunnitteluajankohta: kesäkuu-joulukuu 1952

Rakennusluvan myöntämisajankohta: 26.2 1953

Rakennuksen käyttöönoton ajankohta: 19.12.1953

Alkuperäinen käyttötarkoitus: kokoontumis- ja liikuntarakennus

Nykyinen käyttötarkoitus: kokoontumis- ja liikuntarakennus

Omistus: Mikkelin kaupunki

Kaavatilanne: Asemakaava 8.6.1993 merkintä: YO III (opetustoimintaa palvelevien rakennuksien korttelialue).

Suojelutilanne: Ei suojelumerkintöjä. Ei maakuntakaavan kohde. Ei RKY-alueella.

Inventointitilanne: Ei aikaisempia inventointeja kohteesta.

Bruttoala: 1525 m²

Hyötyala: 1050 m²

Tilavuus: 6200 m³

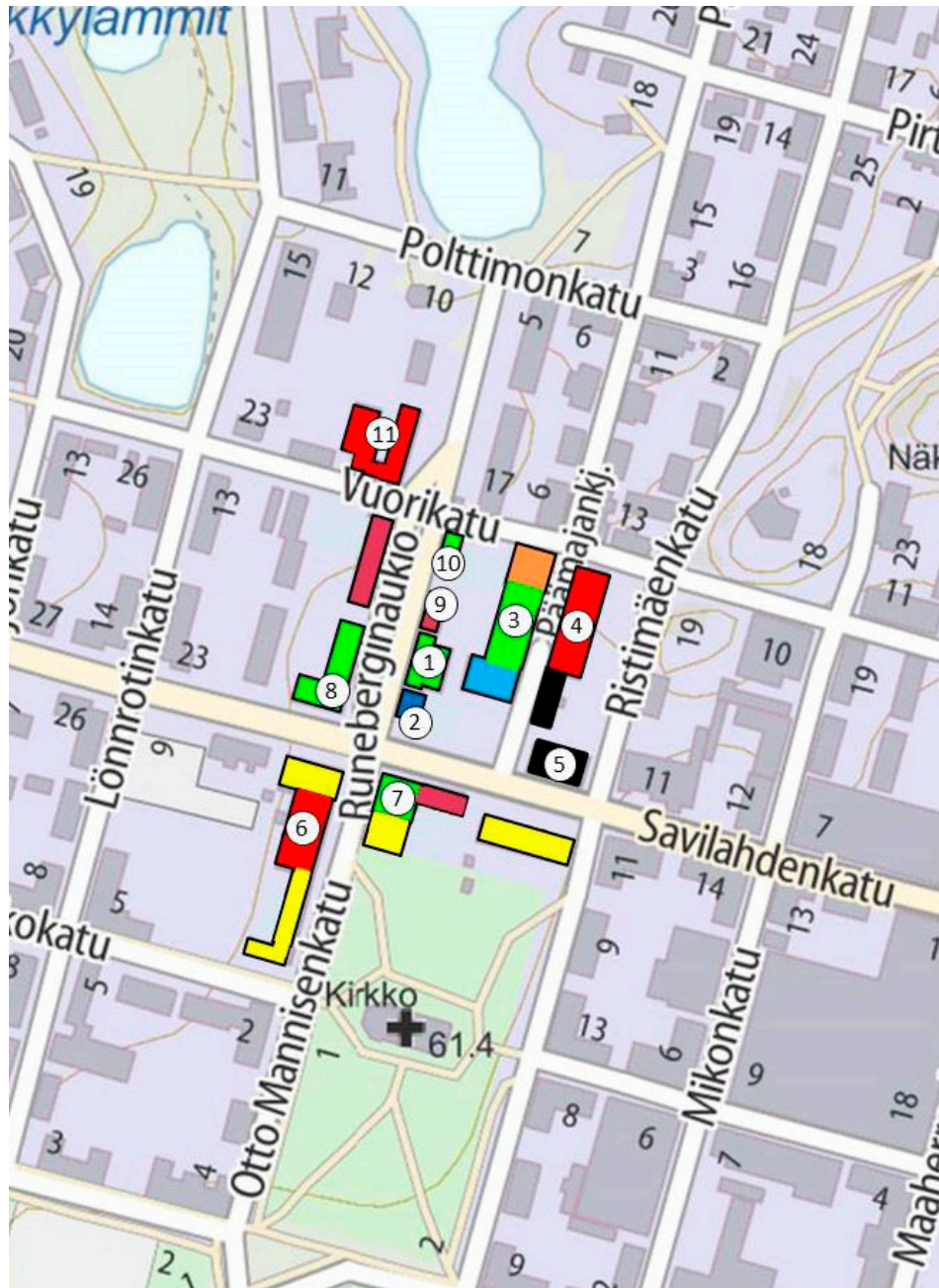
JOHDANTO

Urheilun seuratoiminta levisi 1900-luvun alkuvuosikymmeninä nopeasti koko maahan ja urheilu oli pitkään järjestövetoista. Kansainväliset urheilumenestykset kasvattivat urheilun kansallista merkitystä jo 1920-luvulla. Sisäurheilulajien suosion kasvaessa tarvittiin myös Mikkeliin ympärivuotinen harjoittelu- ja kisapaikka. Mikkelin urheiluseurat perustivat oman säätiön urheilutalo-hanketta varten vuonna 1952. Kaupungin ensimmäinen Urheilutalo valmistui Runeberginaukion varteen vuonna 1953.

Rakennushistoriaselvityksen tarkoituksena on kokonaiskuvan luominen Urheilutalosta, sen historiallisten ja maisemallisten ominaispiirteiden määrittelemisen sekä kuvaus nykytilasta. Selvityksessä on nojaututtu Museoviraston *Talon tarinat* – rakennushistorian selvitysoppaaseen sekä Liikuntatieteellisen Seuran toimittamaan *Liikuntaympäristöt kulttuuriperintönä* -oppaaseen.

Urheilutalon rakennushistoriaselvityksen on laatinut FM Laura Vikman ja työn tarkastajana on toiminut FL Leena Hangasmaa *Osuuskunta Mikkelin Mediaalista*. Rakennushistoriaselvityksen tilaajana on Mikkelin kaupungin kaupunkisuunnittelu. Selvitys on tehty asemakaavan muutosta varten. Työ on tehty maalisi- ja huhtikuussa 2016. Selvityksestä syntynyt kuva-aineisto on annettu Mikkelin kaupunkisuunnittelun käyttöön.

Kartta rakennuskannasta vuonna 2016

1. Urheilutalo 1953
2. Kupariseppä Sjöströmin asuinrakennus 1894
3. Mikkelin kauppaoppilaitos, nykyinen Mikkelin lukio 1951, 1978, 1994
4. Keskuskansakoulu, nykyinen Päämajamuseo 1903, 1911, 1936
5. Keskuskansakoulu, nykyinen kansalaisopisto 1889
6. Yhteiskoulu, nykyinen Päämajakoulu 1909 (vanhin osa)
7. Mikkelin seurakuntakeskus 1951, 1964, 1989
8. Liike- ja asuinrakennus 1953
9. Kerrostalo 1986
10. Kerrostalo 1953
11. Sähkölaitos 1901 (vanhin osa)

- 1880-l
- 1890-l
- 1900-l
- 1950-l
- 1960-l
- 1970-l
- 1980-l
- 1990-l

KORTTELIN HISTORIA

Nykyisen Runeberginaukion alue asemakaavoitettiin ensimmäisen kerran maanmittari C. E. Müllerin toimesta vuonna 1883. Ruutukaavarakenteisen asemakaavan toimikuntaan kuuluivat insinööri C. Carstens, lääninarkkitehti Loenbom ja raatimies Ahlberg. Kaavalla pyrittiin vastaamaan kasvavan kaupungin tonttitarjontaan sekä määrittelemään rautatien ja kirkon sijainti.

Pian kaavan valmistumisen jälkeen kaavoitustyö aloitettiin uudelleen. Ennen kaavan valmistumista tuomiokirkko (1897) sijoitettiin Hallitustorin länsipuolelle, Ristimäen harjulle. Vuonna 1898 insinööri Orrmanin laatimassa asemakaavassa kirkon itäpuolella sijaitsee Runeberginkatu, joka päättyy pohjoisessa Likolampeen. Itä-länsisuuntainen Savilahdenkatu¹ ja Runeberginkadun pohjoispuoli muodostavat leveän puuistutuksin reunustetun puistokadun. Suorakulman muodostava leveä katulinja rajasi Kalevankankaan uudet asuintontit vanhasta kaupunkialueesta.² Kaupunkikuvallisten syiden lisäksi leveä puistokatu luultavasti suunniteltiin puukaupungin paloturvallisuutta ajatellen. 1800-luvun lopussa suunniteltu leveä katulinja on edelleenkin nähtävissä vuonna 2016.

Runeberginkadun ja Ristimäenkadun välissä sijaitseville tonteille kohosi useita kertaustyyliä asuinrakennuksia piharakennuksineen 1880–90-luvuilla. Asuinrakentamisen lisäksi Likolammen seudulle rakennettiin paja- ja tehdasrakennuksia. Vuonna 1901 Runeberginkadun varrelle rakennettiin sähkölaitos. Tontilla 169 sijaitsi kupariseppä Sjöströmin vuonna 1890 rakennuttama kaksikerroksinen asuin- ja työhuonerakennus. Vuonna 1892

tiilirakenteista rakennusta laajennettiin etelänpuoleiselle tontille 178 eli nykyisen Urheilutalon paikalle. Samana vuonna tontin itälaitaan valmistui piharakennus. Kupariseppä Sjöström rakennutti pajan eteläpuolelle puisen asuinrakennuksen vuonna 1894. Rakennuksissa toimi K. A. Sjöströmin Konepaja Oy, joka myöhemmin muutti nimensä Mikkelin Konepaja Oy:ksi.³

Kartta: Mikkelin kaupungin asemakartta v. 1919 (MKA). Tontilla 178 sijaitsee Sjöströmin konepaja rakennuksineen. XXIII yhteiskoulu XII kansakoulu XI palolaitos.

¹ Kirkkokadun nimi vaihdettiin Savilahdenkaduksi vuonna 1928.

² Kuujo 1989, 259-261.

³ Pienoismallikokoelma SSM.

Kuva: Naisvuorelta Maaseurakunnan kirkon suuntaan otetussa kuvassa etualalla näkyvät kansakoulurakennukset ja oikeassa reunassa Sjöströmin asuinrakennus. Kuvaaja: Gustaf Broman 25.6.1899 (SSM).

Kuva: Naisvuorelta Maaseurakunnan kirkon suuntaan otetussa kuvassa oikealla keltainen kansakoulurakennus (1903, laajennus 1911), jonka taakse jää Sjöströmin pajarakennukset. Kuvan keskellä oleva jugendrakennus on Yhteiskoulu (1909). Postikorttikuva on n. 1910-luvulta (SSM).

Kansakoulurakennus rakennettiin Ristimäenkadun⁴ ja Savilahdenkadun kulmaukseen vuonna 1889. Rakennuksen tilat todettiin nopeasti liian ahtaiksi. Uuden kivisen kansakoulurakennuksen teettäminen puukoulun viereen aloitettiin vuonna 1899. Kivirakenteisen keskuskansakoulun ensimmäinen osa rakennettiin vuonna 1903 Ristimäenkadun ja Vuorikadun kulmatontille. Koulurakennuksen myöhemmät laajennukset valmistuivat vuosina 1911 ja 1937. Alueelle muodostui opetusrakennuksien ryhmittymä, kun yhteiskoulu rakennettiin Runeberginkadun ja Savilahdenkadun kulmaukseen vuonna 1909.⁵

Vuonna 1947 runoilija Otto Mannisen 75-vuotispäivän johdosta Runeberginkadun eteläosa nimettiin Otto Mannisenkaduksi ja leveä pohjoispuoli Runeberginaukioksi⁶. Kaupunginarkkitehti Eero Jokilehto teki suunnitelman Otto Mannisenkadun, Runeberginaukion ja Savilahdenkadun istutuksista. Runeberginaukion katupäällysteeksi määrättiin ajoratojen osalta sora ja jalkakäytävien osalta betoni lukuun ottamatta puistokäytävää. Savilahdenkadun ja Otto Mannisenkadun reunoille sekä Runeberginaukion keskelle istutettiin koivuja. Mikkelin kaupunkikuvaan on aivan erityisesti kuuluneet koivukujanteet. Vuonna 1943 *Suomen matkailu* -lehden artikkelissa mainitaankin Mikkelin lumoavan vieraansa vehmailla puistoilla, valkokylkisillä riippakoivuillaan ja amfiteatterimaisella urheilukentällään.⁷

⁴ Nikkarinkadun nimi vaihdettiin Ristimäenkaduksi vuonna 1928.

⁵ Lakio 1975, 74; Pienoismaallikokoelma SSM.

⁶ Vuonna 1993 (pohjois)osa Runeberginaukiosta nimettiin maisteri Jooseppi Sajaniemen mukaan Jooseppi Sajaniemenkaduksi.

⁷ Kaupunginhallituksen pöytäkirjat 1947 MKA; Länsi-Savo 11.6.1948; Länsi-Savo 11.11.1949; Suomen matkailu 4-5/1943.

Kuva: Sjöströmin konepaja ja kaksikerroksinen liikerakennus. Takana kauppaoppilaitos. Kuva on luultavasti otettu talvella 1951–1952 (SSM).

Kuva: Mikkelin tuomikirkon tornista Likolammen suuntaan otettu kuva n. 1960-luvun loppupuolelta (SSM). Etualalla seurakuntakeskus ja pappila. Kuvan keskellä leveärunkoinen Urheilutalo.

1950-luvulle tultaessa Runeberginaukion ympäristö muodostui puuasuinrakennuksista, mutta myös kivirakenteista julkisista rakennuksista. Koulurakennuksien lisäksi Savilahdenkadun varteen oli rakennettu funktionalistinen pappila⁸ 1930-luvulla. Pappilarakennusta laajennettiin korkealla rakennusosalla vuonna 1951. Muutamaa vuotta myöhemmin valmistui Runeberginaukion varteen Arava-lainotteinen liike- ja asuinrakennus sekä asuinkerrostalo.

Kansakoulukorttelin opetusrakennuksien määrä täydentyi kun Mikkelin kauppaoppilaitos valmistui Vuorikadun varressa sijaitsevalle tontille vuonna 1951. Kahden vuoden kuluttua Runeberginaukion varrelta purettiin entisen Sjöströmin pajan matala laajennusosa ja tilalle rakennettiin Urheilutalo. Säätiöpohjaisen Urheilutalon sijaintia pidettiin hyvänä vaikka se ei sijainnut aivan Urheilupuiston tuntumassa.⁹

Oppilaitokset ja Urheilutalo toivat tarpeen myös parkkipaikoille, jolloin Runeberginaukiota hyödynnettiin sijoittamalla siihen vinopysäköintipaikkoja. Urheilutalo-säätiö rakensi kioskin Savilahdenkadun ja Runeberginaukion kulmaukseen vuonna 1954. Samassa kulmauksessa on sijainnut kioskki tiettävästi jo 1940-luvulla¹⁰.

Nopea autoistuminen on muuttanut kaupunkikuvaa ja maisemaa radikaalisti 1960-luvulta lähtien. Likolammen alueelle on vuosikymmenien aikana pohdittu erilaisia liikenneneratkaisuja. Kaupunginarkkitehti Eero Jokilehto kaavoitti Tenholankadun kulkemaan Likolammen rannan ja tehdasrakennuksien välistä, jonka jälkeen se yhdistyi Runeberginaukiolle vuonna

⁸ Rakennus on purettu 1980-luvulla ja tilalle rakennettu seurakuntakeskuksen laajennus 1989.

⁹ Länsi-Savo 19.12.1953.

¹⁰ Rakennuslupapöytäkirjat MKA; Viimeisin kioskirakennus kulmauksesta on purettu vuonna 2003.

1949. Tenholankadun jatkosuunnitelma kuitenkin hylättiin vuonna 1953. Keskustan autoistumisen tuomia pysäköintitarpeita suunniteltiin parannettavaksi parkkipaikkahallilla, jonka sijoituspaikaksi alustavasti suunniteltiin Urheilutalon tonttia 1960-luvulla. Vielä 1970-luvulla alueen läpi suunniteltiin liikenneväylää, joka hyödynsi arkkitehti Jokilehdon ajatusta Tenholankadun ja Runeberginaukion yhdistämisestä. Arkkitehtitoimisto Kivinen laati alueelle kaavamuutoksen, joka olisi mahdollistanut kehätien rakentamisen ydinkeskustan ulkopuolelle. Kehäkadun tarkoituksena oli poistaa tarpeetonta liikennettä ydinkeskustasta. Kumpikaan hankkeista ei toteutunut.¹¹

Kuva: Runeberginaukio kuvattuna n. 1960-luvulla. Kuvassa oikealla Urheilutalo ja sen päädyssä sijainnut Sjöströmin kaksikerroksinen liikerakennus (purettu 1980-luvulla). Kuvaaja: Mikkelin Valokuvausliike Oy (SSM).

¹¹ Kaavat ja kaavaslostukset MKA, Länsi-Savo 24.7.1966.

Vuoden 1978 asemakaavamuutoksella Urheilutalo ja kauppaoppilaitos merkittiin opetustoimintaa palvelevien rakennusten korttelialueeksi. Urheilutalon tontilla sijainnut koripallokenttä varattiin pysäköintialueeksi. Kauppaoppilaitosta laajennettiin pohjoiseen ja paikalla sijainnut puurakennus purettiin vuonna 1978.

Vuonna 1982 Urheilutalon ja kauppaoppilaitoksen piha päällystettiin. Savilahdenkadun puoleinen alue varattiin pysäköintialueeksi, jonka tarkoituksena oli keskittää keskuskoulun, seurakuntatalon ja kauppaoppilaitoksen tarvitsemat autopaikat. Savilahdenkadun suuntainen puuaita purettiin ja uusi aita rakennettiin kauemmaksi katulinjasta. Pysäköintipaikoitus järjestettiin uudelleen, kun kauppaoppilaitosta laajennettiin eteläsuuntaisesti vuonna 1994. Kahteen kerrokseen suunniteltu parkkipaikoitus rakennettiin taloudellisista syistä yhteen kerrokseen. Muutostöiden yhteydessä Savilahdenkadun ja Päämajakujan kulmauksessa sijainnut puurakennus purettiin. Myöhemmin pysäköintipaikkojen tarpeen vähenyessä aluetta on rajattu seinämällä ja tontille on sijoitettu puistonpenkkejä.¹²

Kuva: Runeberginaukio kuvattuna etelästä vuonna 2016

¹² Kaava ja kaavaslostus 8.6.1993 MKA.

URHEILUTALON HISTORIA

Urheilun seuratoiminta levisi 1900-luvun alkuvuosikymmeninä nopeasti Suomessa. Urheilutoiminta vilkastui ja erityisesti yleisurheilulle tuli runsaasti uusia harrastajia. Urheilulajien määrä kasvoi ja urheilupaikkoja rakennettiin kyliin sekä kaupunkeihin. Mikkeliissä kiertävällä juoksuralalla varustetun urheilukentän rakentaminen aloitettiin vuonna 1915 Hänninhautaan. Sitä ennen urheilutarkoituksissa käytettiin mm. Pirttiniemen puistoa, ”Kuvernöörin toria”, Suur-Savon aukiota, Lyseon kenttää ja Yhteiskoulun toria. Urheilukenttää on myöhemmin laajennettu useaan otteeseen. Sotien jälkeiset vuodet olivat vilkasta aikaa Mikkelin urheilutoiminnassa. Vuonna 1950 juoksurataa pidennettiin 400 metrin pituiseksi ja nurmikentän rakentamista perusteltiin lähestyvillä Helsingin olympialaisilla. Mikkelin joukkueen toivottiin pääsevän jalkapallopallopelien alkusarjaotteluihin.¹³

Jälleenrakennuskaudella pääpaino rakentamisessa oli evakkojen asuttamisella ja uudistilojen perustamisella. Suomalaisilla oli kuitenkin vakaa halu rakentaa Suomesta länsimainen hyvinvointivaltio. Tätä pyrkimystä edusti erityisesti Helsingin kesäolympialaiset vuonna 1952. Kisarakentamisen ohella valtio pyrki tukemaan sisäurheilulle tarkoitettujen urheilurakennuksien rakentamista. Liikuntapaikkarakentamista valtio tuki jo 1930-luvun alusta lähtien avustuksin ja rakennusneuvoin. Olympialaiset näkyivät erityisesti Helsingin kaupunkikuvassa, mutta sillä oli positiivinen vaikutus myös Mikkelin rakentamiseen. Mikkeliiläiset urheilijat olivat menestyneet olympialaisten voimistelu- ja voimailulajeissa, mutta sopiva harjoittelu- ja kisapaikka puuttui edelleen kaupungista vuonna 1952.¹⁴

¹³ Enqvist 2007, 14, 40-41; Pyykkönen 2013, 17.

¹⁴ Pyykkönen 2013, 19, 26-27; Stadertskjöld 2008, 114; Rakennuslupahakemus ”Urheilutalon tarpeellisuudesta selvitys Mikkelin kaupungin maistraatille 7.1.1953” MKA; Länsi-Savo 19.12.1953.

Urheilutalohanke aloitettiin, kun Urheilutalo-säätiö perustettiin *Mikkelin Hiihtäjät r.y*, *Mikkelin Melojat r.y*, *Mikkelin Kilpa-Veikot r.y*, *Mikkelin Palloilijat r.y* ja *Mikkelin Uimaseura r.y* nimisten yhdistyksien toimesta 10.4 1952. Säätiön sääntöihin kirjattiin, että säätiö rakennuttaa urheilutalon lähiympäristöjen liikuntakasvatus-seuroille sekä niihin rinnastettaviin nuoriso- ja raittiustyötä tukevien yhdistyksien yhteiseksi toimitilaksi.¹⁵

Säätiö perusteli Urheilutalon tarpeellisuutta kaupungin maistraatille sisäpallopelien suosiolla sekä sopivien tilojen puuttumisella. Erityisesti lentopallon, sulkapallon ja koripallon harjoittelu- sekä kisapaikka puuttuivat Mikkelistä. Voimistelu- ja voimailuharrastus oli erityisen suosittua Mikkeliissä. Koululiikunta oli vauhdittanut liikuntasalien rakentamista koulujen yhteyteen jo 1800-luvulta lähtien. Kaupunki olikin luovuttanut kauppaoppilaitoksen sekä kansakoulujen liikuntasalit urheiluseurojen käyttöön. Salit olivat kuitenkin liian matalia pallopelien harrastamiselle. Varsinaisiksi kisapaikoiksi eivät soveltuneet edes kaupunginsali¹⁶ tai työväentalo.¹⁷

Urheilusalin ja urheilukisojen lisäksi haluttiin saada sopiva kokous- ja kokoontumispaikka, johon mahtuisivat suuret ryhmät sekä nuoriso. Aikaisemmin seurojen kokouksia oli pidetty partiotalo *Ekilässä*¹⁸ sekä alkoholiravintoloissa. Mikkeliin oli jo pitkään suunniteltu nuorisotaloa, jossa yhdistyisi kokoontumis- ja urheilutilat. Keskustelua värittikin se, että tulisiko Urheilutalo rakentaa kaupungin toimesta. 1930-luvulla kaupunki

¹⁵ Rakennuslupahakemus ”ote Mikkelin kaupungin maistraatin pöytäkirjasta 26.2.1953” MKA.

¹⁶ Kaupunginsali sijaitsi VPK:n talossa Savilahdenkadulla.

¹⁷ Rakennuslupahakemus ”Urheilutalon tarpeellisuudesta selvitys Mikkelin kaupungin maistraatille 7.1.1953” MKA; Pyykkönen 2013, 24.

¹⁸ Vuonna 1949 rakennettu Ekilä sijaitsi osoitteessa Lönnrotinkatu 14. Rakennus on purettu vuonna 1966.

suunnitteli partiotaloa Urheilupuistoon. Rakennukseen olisi sijoitettu mm. tennishalli, voimistelusalit, kerhohuoneita ja alakertaan liikehuoneistoja. Talvisota pysäytti rakennushankkeen vuonna 1939.¹⁹

Perustajayhdistykset lahjoittivat säätiölle miljoona markkaa, jonka turvin ostettiin *Kiinteistö Oy. Runeberginkatu 3-5* tontteineen kesäkuun 26. päivänä vuonna 1952. Rakennusvaiheessa varoja kerättiin erilaisilla keräyksillä ja materiaalilahjoituksilla. Mikkelin Urheilutalon rakentamista tuettiin muun muassa veikkausvaroilla. Ensimmäisessä suunnitelmassa tontilla ollut Sjöströmin konehalli olisi säästetty pukuhuoneeksi ja lisäsiipi olisi rakennettu varsinaiselle urheilusalille. Konehalli kuitenkin purettiin ja siitä saadut tiilet käytettiin Urheilutaloon. Rakentaminen aloitettiin keväällä 1953. Peruskivi muurattiin 28.7.1953 juhlallisin menoin. Rakennuksen seinään muurattiin kuparilieriö, joka sisältää sanomalehtileikkeitä talohankkeesta sekä lyhyen historiikin säätiön toiminnasta.²⁰

Mikkelin Urheilutalon avajaisia vietettiin 19.12.1953. Urheilutalon ensimmäinen kisatapahtuma oli kansallinen nyrkkeilykilpailu 17.1.1954. Urheilutalossa järjestettiin tapahtumia useita kertoja viikossa, kuten tanssiaisia, iltamia, musiikkiesityksiä, huutokauppoja, taidenäyttelyitä, muotiesityksiä, myyntinäyttelyitä ja urheilutapahtumia. Tapahtumiin pystyttiin myymään lippuja 700 katsojalle ja usein lippujen ostajia olisi ollut enemmänkin.²¹

19 Rakennuslupahakemus ”Urheilutalon tarpeellisuudesta selvitys Mikkelin kaupungin maistraatille 7.1.1953” MKA; Länsi-Savo 13.2.1953; Länsi-Savo 3.4.1953.

20 Rakennuslupahakemus ”Urheilutalon tarpeellisuudesta selvitys Mikkelin kaupungin maistraatille 7.1.1953” MKA; Länsi-Savo 12.10.1952; Länsi-Savo 2.10.1953; Länsi-Savo 29.7.1953.

21 Länsi-Savon Urheilutalon tapahtumailmoitukset 1953–2001.

Rakennuksen toiseen kerrokseen valmistui ravintolasali, joka oli tapahtumien aikaan käytössä. Ravintolassa järjestettiin myös erilaisia kursseja, kuten emäntäpäivien kasvisruokakurssi vuonna 1969. Ravintolasali oli väliaikaisessa vuorattuna *Sotainvalidien Veljesliiton Mikkelin Seudun osastolle* 1960-luvulla. Vuonna 1963 kellarikerroksen varastoon rakennettiin tilat *Mikkelin keilahalli Oy*:lle. Urheilutalo toimi myös väliaikaisesti muutaman kansakoululuokan sijoituspaikkana 1950–60-luvuilla.²²

Mikkelin Urheilutalo-säätiö myi Urheilutalon Mikkelin kaupungille 6.9.1966. Kauppaan sisältyi myös viereinen puuasuinrakennus (1894). Vuonna 1981 Urheilutalon tilat luovutettiin Mikkelin kauppaoppilaitoksen käyttöön. Samana vuonna keilahalli muutettiin ilmakivääri- ja ilmapistooliradaksi. Kauppaoppilaitos käytti Urheilutaloa päivisin ja illat olivat seurojen käytettävissä. Urheilutalossa järjestettiin edelleen myyntinäyttelyitä, konsertteja ja urheilutapahtumia.

Vuonna 2016 Urheilutalo on edelleen alkuperäiskäytössä liikunta- ja koontumisrakennuksena. Mikkelin kaupungin tilakeskus on vuokrannut kaikki tilat lukuun ottamatta käytäviä ja porrashuoneita. Rakennuksen käyttäjäkunta on erittäin laaja ja salit ovat päivittäisessä käytössä. Yhdistykset ovat suuressa roolissa myös nykykäytössä. Kuntosali ei ole avoinna kaupallisin periaattein, vaan nimenomaan yhdistykset saavat vuokrata sitä edullisesti käyttöönsä. Käytäntö on tärkeä etenkin erityisryhmille. Pääasiallinen käyttäjäkunta muodostuu opiskelijoista, koululaisista, erityisryhmistä, yhdistyksistä ja urheiluseuroista.²³

22 Rakennuslupahakemukset MKA; Länsi-Savo 5.1.1954, 20.12.1953.

23 Suullisia tietoja antanut tilakeskuksen vuokrausneuvottelija Minna Rautio 6.4.2016 sekä Mikkelin kaupungin liikunta- ja nuorisajohtaja Antti Mattila ja erityisliikunnanohjaaja Matti Poutiainen 27.4.2016

URHEILUTALON JULKISIVUT

Suomessa rakentamista sääteli materiaali- ja rakennusalan käsityövaltaisuus 1950-luvun alussa. Esiteollisen rakentamisen katsotaan kuitenkin alkaneen 1950-luvulla. Tuolloin uuden teollisen rakennustavan ratkaisuperiaatteet hahmoteltiin valmiiksi, mutta laajamittainen toteutus alkoi vasta 1960-luvulla. Arkkitehti oli rationaalista modernismia, joka näkyi käytännöllisyytenä, yleisellä vaatimattomuudella, ihmisläheisellä mittakaavalla ja tarkoituksenmukaisuudella. Pelkistettyihin julkisivuihin lisättiin koristeellisia yksityiskohtia erityisesti luonnonmateriaalia käyttäen.²⁴

Kuva: Urheilutalo kuvattuna Runeberginaukiolla vuonna 2016. Urheilutalon edessä vinoparkkipaikoitus.

²⁴ Lindh 2016 ”Jälleenrakennuksesta rationalismiin 1940-1960” URL-sivu: http://www.rakennusperinto.fi/fi-FI/Ajankohtaista/Artikkelit/Kaupunkiymmaristot/Jalleenrakennuksesta_rationalismiin_1940%2837712%29

Kuva: Urheilutalo pääsisäänkäynti ja lippakatos. Sisäänkäynnin oikealla puolella lasitiili-ikkunat vuodelta 1953. Ikkunakarmit ovat saaneet uuden sävyn ajan saatossa.

Kuva: Kuvassa pääsisäänkäynnin metallikehyksiset lasiovet, joissa alkuperäiset ovenkahvat ovat säilyneet. Sisäänkäyntisyvennyksen seinät ovat verhoiltu laatoilla.

Kuva: Kellarikerroksen varauloskäynti on rakennettu 1958.

Kuva: Urheilutalon sisäpihan puoleinen julkisivu. Liikuntasalin korkeat ikkunat ovat säilyttäneet alkuperäisen muotonsa, vaikka niihin on tehty muutoksia vuonna 1982.

Urheilutalon rakennuspiirustukset ovat allekirjoittaneet mikkeliäiset rakennusmestari Kalervo Asikainen ja rakennusmestari Osmo Jorma Korhonen joulukuussa 1952. Kellarikerroksen länsipuolen ikkunat, viisi tukipilaria ja urheilusalin ovien sijainnin suunnitelmiin on lisännyt Lauri Laitinen. Urheilutalon urakoinnista jätettiin neljä tarjousta, joista urakoitsijaksi valikoitui *Rakennusliike Vihonen & Asikainen*.

Vaaleaksi rapattu Urheilutalo on rakennettu aivan katulinjaan kiinni. Kaksikerroksisen rakennuksen perustus ja kellarikerros ovat säästöbetonia, joka on maanpäällisiltä osiltaan tummanruskeaksi maalattua betonia. Länsipuolen julkisivun perustus on maanpäällisiltä osilta verhoitettu pesubetonilaatoilla. Urheilutalon seinät on muurattu tiilestä, rapattu ja maalattu vaaleaksi. Rakennuksen alkuperäisestä väryksestä ei ole löytynyt tietoa, mutta tyypillistä 1950-luvun rakentamisessa oli sävyttää kalkkimaali maaväripigmenteillä ²⁵. Loivan satulakaton katemateriaalina on pelti.

Runeberginaukion puoleinen sisäänkäynti on sisennyksessä, jonka seinät on verhoiltu ruskeansävyisillä keraamisilla laatoilla. Sisennyksen seiiniin on upotettu kaksi puukehyksistä ilmoitustaulua, joista toisen alapuolelle on sijoitettu pyöröteräskaide. Sisennyksessä on kaksi metallirunkoista lasiovea. Portaat ja kivikynnykset ovat graniittia. Sisäänkäynnin yläpuolella on lippakatos, johon on upotettu valaisimet.

Ensimmäisen ja toisen kerroksen pystykarmilliset ikkunat on sommiteltu nauhamaisesti riviin, joka antaa rakennukselle vaakasuuntaisen ilmeen. Ikkunarivien symmetrian rikkoo toisen kerroksen hieman suurempi ikkuna, joka on jaettu kahdella pystykarmilla ja yhdellä vaakakarmilla. Sisään-

²⁵ Standertskjöld 2008, 136.

käynnin eteläpuolelle on sijoitettu kaksi lasitiili-ikkunaa, joiden alapuolella on sijainnut lasiovinen ilmoitustaulu. Räystäään alapuolella sijaitsevat pyöreät ilmanvaihtoventtiilit ovat uudehkot.

Kuva: Sisäpihan sisäänkäynti on uudelleen järjestetty vuonna 1982. Entinen sisäänkäynti kulki kuvassa olevan ilmoitustaulun kohdalta.

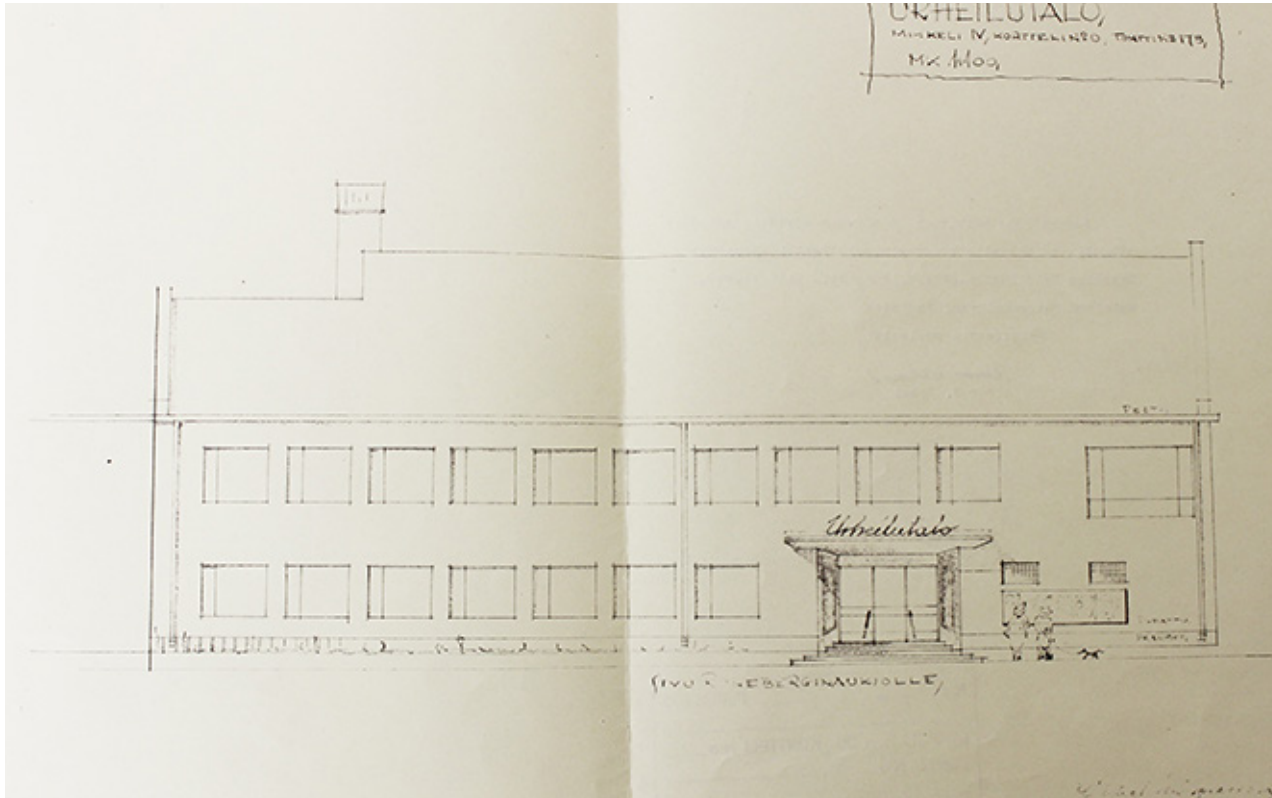
Pihanpuoleisella julkisivulla sijaitsevat urheilusalin kahdella vaakakarmilla ja yhdellä pystykarmilla jaetut ikkunat. Räystäskourut ja syöksytorvet ovat säilyttäneet 1950-luvun muodon, vaikka osaan syöksytorvista on tehty muutoksia. Rakennuksen eteläpäädyssä kulkee varauloskäynti kellarikerrokseen.

Rakennuksen pohjoispäädyssä on muuta rakennusta matalampi ja kapearunkoisempi rakennusosa. Päätyyn on sijoitettu porrashuone, jonka yhteydessä on sisäänkäynti sisäpihalta. Porrashuoneeseen on sijoitettu viisi välikarmillista ikkunaa. Vuonna 1982 sisäänkäynti on siirretty kulke-

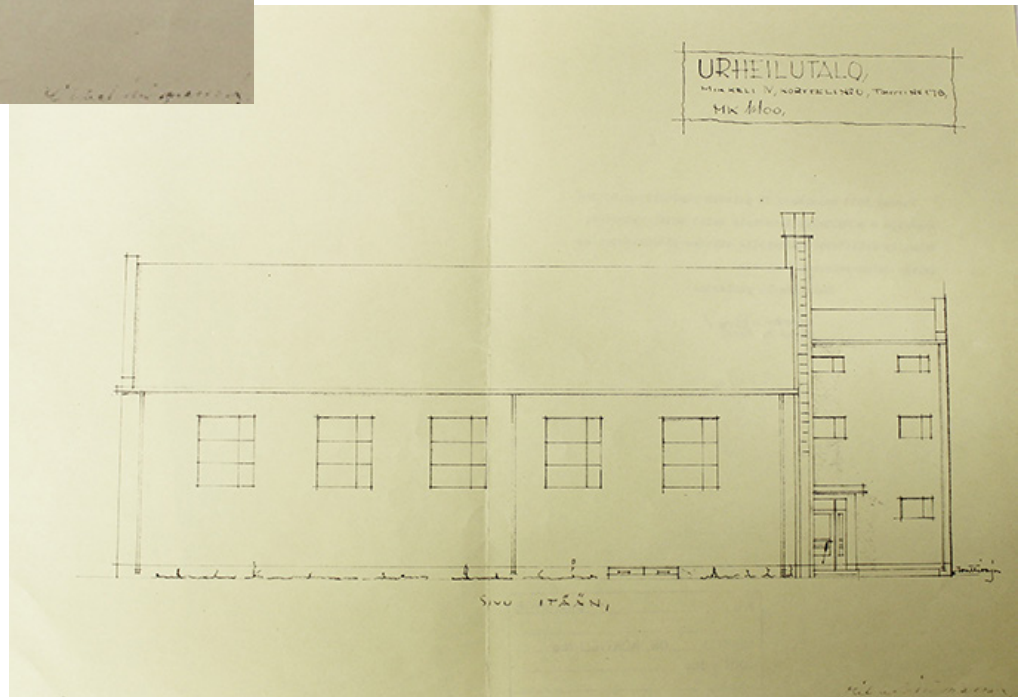
maan tuulikaapin kautta, kun ennen kulku oli suoraan porrashuoneeseen. Sisäänkäynnin päällä on lautakatos, joka on maalattu tummanruskeaksi. Lasiovi on metallirunkoinen. Sisäänkäynnin itäpuolelle on sijoitettu savupiippu, jonka muutoin rapattu pinta on katon yläpuoliselta osaltaan jätetty tiilipinnalle. Sisäpiha on osaksi päällystetty kivetyksellä ja osittain asfaltilla.

Kuva: Sjöströmin vanha asuinrakennus ja Urheilutalo kuvattuna Päämajankujalta 2016. Kuvassa oikealla entisen kauppaoppilaitoksen rakennus.

Kuva: Urheilutalon rakennuspiirustus vuodelta 1952 (MKA). Julkisivuihin lisättiin rakennuslupavaiheessa neljä kellarinikkunaa.

Kuva: Urheilutalon itäjulkisivun rakennuspiirustus vuodelta 1952 (MKA).

URHEILUTALON SISÄTILAT JA HUONEJAKO 1953

Runeberginaukion sisäänkäynti johtaa pienen tuulikaapin kautta ala-aulaan. Vuoden 1952 rakennuspiirustuksien mukaan lippukassa ja naulakot sijoitettiin sisäänkäynnin vasemmalle puolelle. Toiselle puolelle aulaa sijoitettiin naisten- ja miestenhuoneet. Ala-aulasta pääsi kolmen parioven kautta voimistelusaliiin. Detaljipiirustuksia 1950-luvulta ei arkistoista löytynyt, mutta rakennusselostuksessa viitataan ikkunoiden ja ovien olleen erikoispiirustuksien mukaisia.

Voimistelusalin lattia oli tehty tammisauvaparketista, jonka kuviointi mukaili kalanruotolimitystä. Lattia on uusittu vuonna 1969. Voimistelusalin korkeus on 6,70 metriä, mikä mahdollisti pallopelien pelaamisen salissa. Länsiseinälle rakennettiin katsojaparvi, jonne kulkeminen tapahtui 2. kerroksen ravintolasalin tai pohjoispäädyn porrashuoneen kautta. Katsojaparvi suunniteltiin 50 henkilölle. Pääasiallisesti katsojat sijoitettiin urheilusaliin samalle tasolle urheilijoiden ja esiintyjien kanssa.

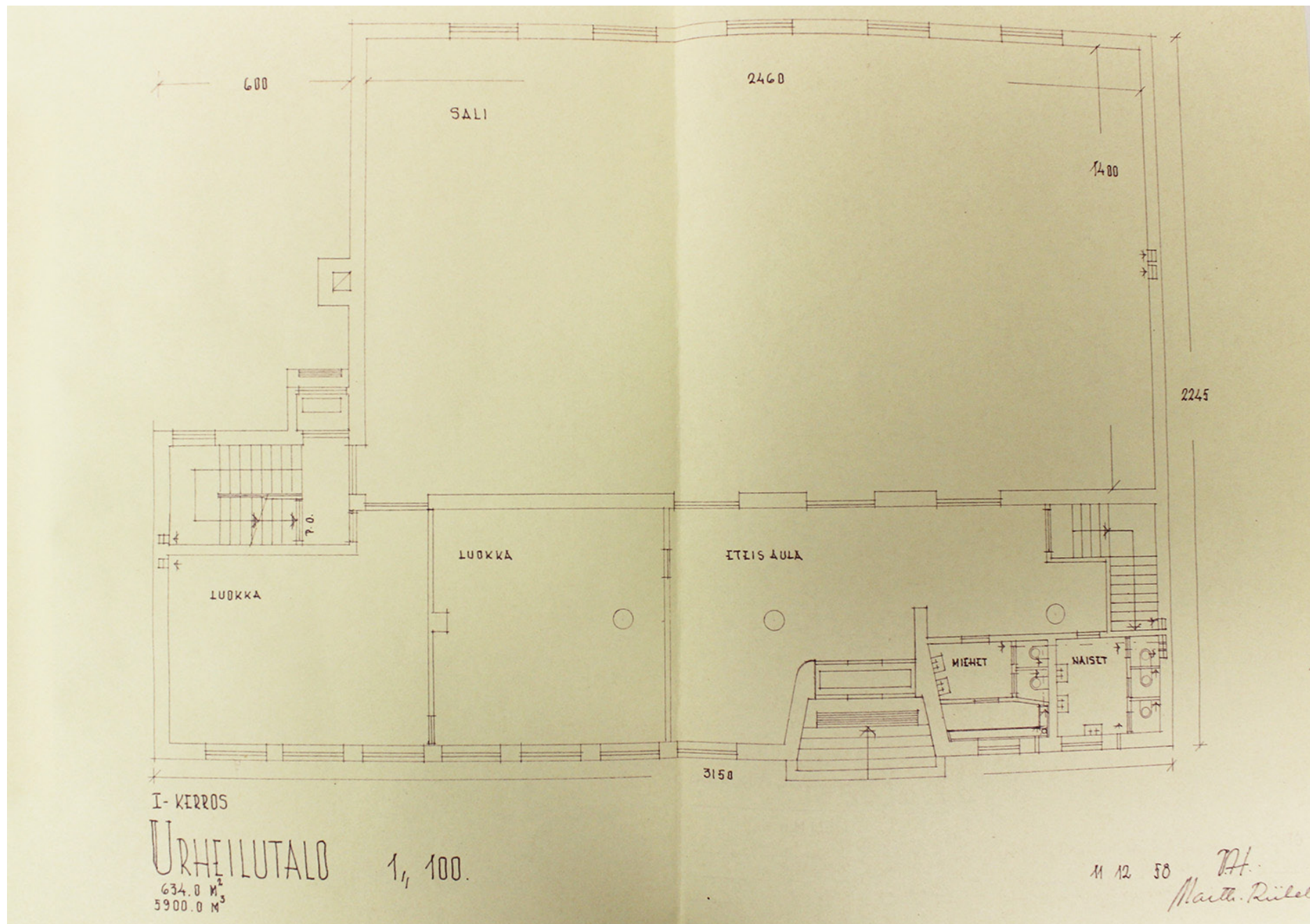
Käynti toiseen kerrokseen kulkee ala-aulasta pienen porrashuoneen kautta. Portaikko oli aluksi avonainen, mutta porrashuoneeksi se muutettiin vuonna 1958. Suunnitteluvaiheessa toisessa kerroksessa sijaitsi johtokunnanhuone, ravintolasali ja keittiö. Tila muutettiin kuitenkin suureksi ravintolasaliksi. Pieni keittiö sekä varastohuone sijoitettiin pohjoispäättyyn. Keittiön kautta kulki henkilökunnan kulku pohjoispäädyn porrashuoneeseen, josta oli käynti vintille (kylmätilana), ensimmäiseen kerrokseen ja kellarikerrokseen. Porrashuoneeseen on sisäänkäynti sisäpihalta.

Vuoden 1952 rakennuspiirustuksien mukaan kellari oli vielä suurimmaksi osaksi kaivamatonta. Polttoainevarasto oli sijoitettu kellarin koilliskul-

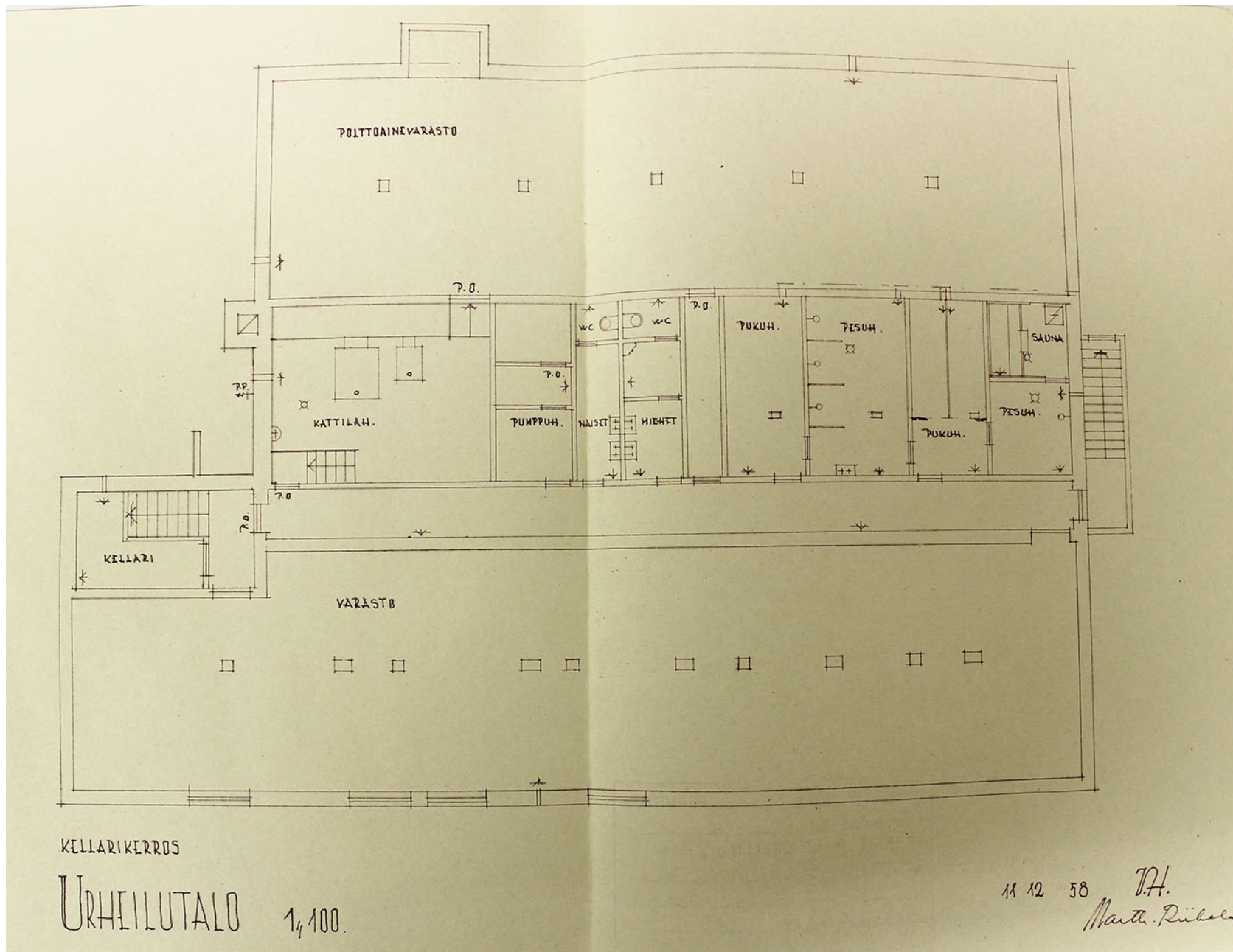
maan, jonne johti halkoluukut rakennuksen sisäpihan puoleisesta julkisivusta. Kellariin oli kattilahuoneen lisäksi sijoitettu kylmävarasto, kaksi pukuhuonetta, wc-tilat, pesuhuone, suihku ja sauna.

Kuva: Mikkelin Urheilutalon urheilusali 22.5.1954 (SSM). Kuvassa näkyy alkupe-
räinen kalanruotokuvionen parketti.

Kuva: Suunnitelma ensimmäisen kerroksen aulan muuttamisesta kahdeksi luokahuoneeksi. Suunnitelmat laati kaupunginarkkitehti Martti Riihelä ja rakennusmestari Vilho Haiko 1958 (MKA).

Kuva: Kellarikerroksen muutospiirustukset vuodelta 1958. Kellari käsitti vain pannuhuoneen ja pohjoispäättyyn sijoitetun saunan ja pukuhuoneet vuonna 1953. Muutossuunnitelmat laati kaupunginarkkitehti Martti Riihelä ja rakennusmestari Vilho Haiko 1958 (MKA).

Kuva: Mikkelin Urheilutalon urheilusali 22.5.1954 (SSM).
Kuvassa näkyvät alkuperäiset ovet katsojaparvelle.

Urheilutalon suurimmat muutokset ovat tapahtuneet kellarikerroksessa. Vuonna 1958 kaupunginarkkitehti Martti Riihelän laatimissa rakennuspiirustuksissa²⁶ kellarikerros oli laajennettu koko rakennuksen pohjan alueelle. Kellarikerroksen länsipuoli oli varastotilana ja itäpuoli polttoainevarastona. Varastojen väliin oli sijoitettu sauna, pesuhuoneet ja pukuhuoneet. Eteläpäätyyn rakennettiin varauloskäynti kellarikerroksesta.

Syksyllä 1954 kansakoulun tilanahtauden vuoksi Urheilutaloon sijoitettiin kaksi kansakoulun luokkaa. Vuonna 1958 ensimmäisen kerroksen ala-aulaan rakennettiin kaksi luokkahuonetta ja 2. kerroksen ravintolasaliin kolme luokkahuonetta, joita käytti vastaperustettu Mikkelin Keskikoulu.²⁷

Vuonna 1963 kellarikerroksen itäpuolella sijainnut polttoainevarasto jaettiin väliseinällä halkovarastoksi ja ampumaradaksi. Suurimman muutokset tehtiin kellarikerroksen länsipuolen varastotilaan, johon rakennettiin keilarata.

Vuonna 1982 ensimmäisen kerroksen ala-aulaa on suurennettu purkamalla entisen luokkahuoneen väliseinää. Kellarikerroksisessa keilaradan tilalle tehtiin ilma-aseradat. Puku- ja pesuhuonetiloja rakennettiin lisää entiseen halkovarastoon ja ampumaratahuoneeseen. Ullakko oli aikaisemmin kylmätilana, mutta uuden ilmastoinnin yhteydessä sinne sijoitettiin IV-konehuone.

²⁶ Rakennuspiirustuksissa myös rakennusmestari Vilho Haikon nimikirjaimet.

²⁷ Väänänen 1988, 499, 513.

URHEILUTALON KORJAUSHISTORIA

1953

- Alimitoitettun kattolaatan tukeminen. Suunnitelmat laati 14.10.1953 Insinööritoimisto Blåfield ja Louhio Oy.

1958

- Kellarikerroksen muutos ja luokkahuoneiden rakentaminen 1. ja 2. kerrokseen. Suunnitelmat laatinut kaupunginarkkitehti Martti Riihelä ja rakennusmestari Vilho Haiko.
- Eteläpäädyn portaikon seinien rakentaminen ja pariovien asentaminen.

1963

- Koneellisen ilmanvaihdon asentaminen. Suunnitelmat laati Eero Tulkki.
- Kellarikerroksen varastotilaan rakennuksen länsipuolelle rakennettiin keilarata. Keilaradan lattia tehtiin betonista ja niiden päälle asennettiin tehdasvalmisteiset puurakenteiset keilaradat. Seinät kosteuseristettiin ja verhoiltiin 3” Tojax-levyillä. Suunnitelman laati Eero Tulkki.
- Kellarikerroksen itäpuolella sijainnut polttoainevarasto jaettiin väliseinällä halkovarastoksi ja ampumaradaksi. Suunnitelman laati Eero Tulkki.

1969

- Urheilusalin parkettilattian uusiminen. Urakoitsijana Riihimäen Saha Oy.
- Maalaustyöt, joiden urakoitsijana Maalausliike K. Valjakka.

1972

- Julkisivun maalaustyöt. Rappauspintojen korjaus, Ken-Dri sively ja Kenitex-ruiskutus välikarkealla pinnoitteella (nro. 5004). Rauta- ja teräspinnat puhdistettiin ja maalattiin Panssarimaalilla. Ikkunoiden tarvittavat korjaukset ja maalaaminen Kimmo nro. 6002 -maalilla. Ovien puhdistus ja maalaus Kimmo nro. 6038 -maalilla. Urakoitsijana Maalausliike Koukonen & kumppanit.

1974 (ei toteutunut)

- Keilahallin keilaratojen jatkaminen eteläsuuntaan sekä keilailijoiden pesu- ja pukuhuoneiden uusiminen kellarikerroksessa. Kahvion perustaminen ensimmäiseen kerrokseen ja sisäänkäynnin uudelleen järjestäminen kahvion kautta keilahalliin. Suunnittelijana Yrjö Brotkin ky.

1982

- Urheilutalon saneeraus ja pukuhuoneiden uudelleen järjestäminen.
- Sisäpihan puoleisen sisäänkäynnin uudelleen järjestäminen. Suunnitelman laati apulaiskaupunginarkkitehti Hilkka Vattulainen.
- Ikkunoiden sisäpuutteet on uusittu. Huullettuun puitteeseen asennettu kaksinkertainen lämpölasi. Ulkopuitteet kunnostettiin ja puitteeseen asennettiin hengittävä tiiviste. Voimistelusalin ikkunoihin asennettiin erikoislasi (karkaistua lasia), joissa häikäisysuojaus.
- Katsojaparven takaseinän puurakenteiset osat purettiin ja aukot muurattiin umpeen kalkkitiilestä puhtaaksi muuraten.
- LVI- ja sähkötyöt. LVI-suunnittelu J. Ståhlberg ky.
- IV-konehuoneen sijoittaminen vintille.

1996

- Julkisivun pinnoitteesta löytynyt asbestia. Julkisivujen rappaus ja maalaus.

2000

- Nostoseinän asennus ensimmäisen kerroksen liikuntasaliin.
- Varastohuoneen (11,5 m²) rakentaminen ensimmäisen kerroksen aulaan.

2001

- Ikkunoiden ulkopintojen huoltomaalaus. Värisävy: Monicolor Nova M140.

2002

- Ensimmäisen kerrokseen aulaan rakennettiin 20 m² varastohuone. Suunnitelmat laati arkkitehti Matti Arjanko.

2006

- LVI-muutostyöt. LVI-insinööritoimisto Enerplan Oy.
- 2. kerroksen kuntosalin laajennus ja väliseinän purku. Suunnitelmat laati arkkitehti Matti Arjanko.

2008

- Kellarin seinän vesieristys ja salaojitus.

URHEILUTALON NYKYTILA 2016

01 SISÄÄNTULOAULA / 1.kerros

Alkuperäinen käyttö: aula

Nykyinen käyttö: aula

Lattia: uusittu 1982; Finnplano PVC-matto (punaruskea) .
Tuulikaapissa mosaiikkibetoni.

Katto: rapattu ja maalattu valkoiseksi.
Osassa kattoakustolevyt.

Seinät: rapattu ja maalattu valkoiseksi.

Ikkunat: 1 x puuikkuna

Ovet: 2 x kaksi metallirunkoista lasiovea, joiden runko maalattu vihreäksi. Ylhäältä kaarenevat ovenkahvat ja graniitista tehty kynnyks. 1 x yksinkertainen saranaovi porrashuoneeseen, 4 x pariovet urheilusaliin ja pariovi eteläpäädyssä porrashuoneeseen.

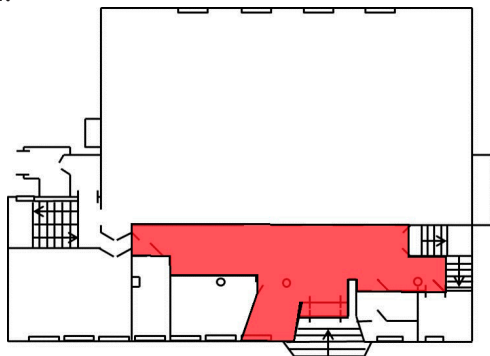
Jalkalista: uusittu 1982; 44 mm puulista, osassa huonetta muovilista (musta).

Lämmityslaitteet: 31-lamellinen seinäpatteri. Tuulikaapissa kaksi levypatteria, joista toinen patterisyvennyksessä.

Valaisimet: loisteputkivalaisimet ja neliön muotoinen kupuvalaisin. Tuulikaapissa kattoon upotetut valaisimet.

Kiintokalusteet: seinänaulakko, juoma-allas

Muut: kolme valkoiseksi maalattua pylvästä, joita ympäröi jalkalista.

02 LIIKUNTASALI / 1.kerros

Alkuperäinen käyttö: liikunta- ja juhlasali

Nykyinen käyttö: liikunta- ja juhlasali

Lattia: uusittu 1969; lautaparketti

Katto: uusittu 1982; Nokian Lock kattopaneeli TR100 (harmaanruskea)

Seinät: rappaus; maalattu valkoiseksi

Ikkunat: 4 x puuikkuna. Ikkunat suojattu verholistoista roikkuvilla verkoilla.

Ovet: neljä pariovea länsiseinällä ja vasikkaovellinen sisäänkäynti salin pohjoispäädyssä. Ovet ja ovilistat maalattu harmaanruskeaksi salin puolelta.

Jalkalista: uusittu; 30 cm korkea vanerilista

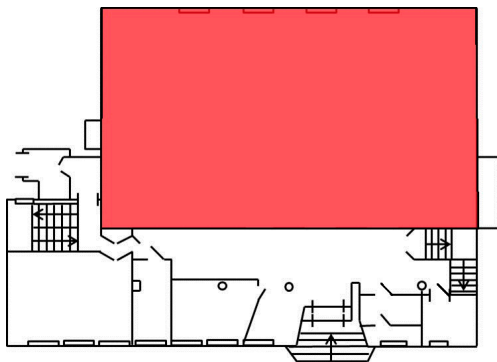
Lämmityslaitteet: ikkunoiden alla neljä patterisyvennystä, joissa jokaisessa yksi levypatteri. Patterit on suojattu laudoituksella.

Portaat: -

Valaisimet: uusittu; suorakaiteen muotoiset kattovalaisimet.

Kiintokalusteet: puolapuut, sähköllä toimiva nostoseinä, koripallokorit, kaksi kahden ikkunan levyistä verholistaa, seinäkello, 3 kpl nyrkkeilysäkin kiinnikkeitä.

Muut: Lattiaan ja seiniin maalattu pallopeleissä tarvittavat merkit Tikkurilan Monicolor Nova maaleilla vuonna 2000.

03 NAISTEN WC / 1.kerros

Alkuperäinen käyttö: wc

Nykyinen käyttö: wc ja siivouskomero

Lattia: uusittu 1982; Finnplano PVC-matto (punaruskea)

Katto: levytetty

Seinät: rapattu, maalattu valkoiseksi. Uusittu 1982; väliseinäkkeiden laakalevyt + metallirunko

Ikkunat: alkuperäinen; lasitiili-ikkuna

Ovet: yksinkertainen saranaovi ja karmit maalattu harmaanruskeaksi sekä Abloyn ovipumppu. Uusittu 1982; 3x laakaovi

Jalkalista: -

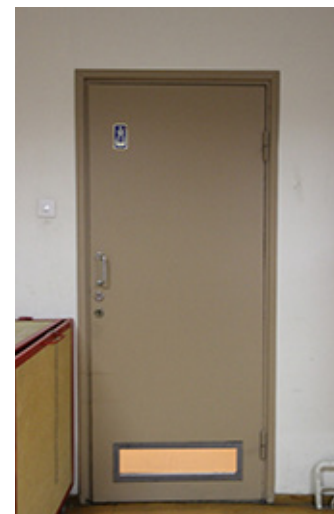
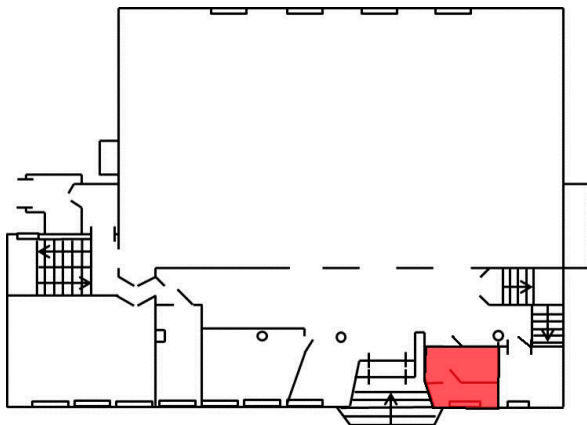
Lämmityslaitteet: 31-lamellinen seinäpatteri

Portaat: -

Valaisimet: neliönmuotoiset kupuvalaisimet

Kiintokalusteet: 2 x peili kromatuin kiinnikkein, 3 x käsienvesuallas, 2 x wc-istuin, seinähyllä

Muut: -

04 MIESTEN WC / 1.kerros

Alkuperäinen käyttö: wc

Nykyinen käyttö: wc

Lattia: uusittu 1982; Finnplano PVC-matto (punaruskea)

Katto: levytetty

Seinät: rapattu, maalattu valkoiseksi. Uusittu 1982; väliseinäkkeiden laakalevy + metallirunko

Ikkunat: alkuperäinen; lasitiili-ikkuna

Ovet: yksinkertainen saranaovi, karmit maalattu harmaanruskeaksi sekä Abloyn ovipumppu. Uusittu 1982; 3x laakaovi

Jalkalista: -

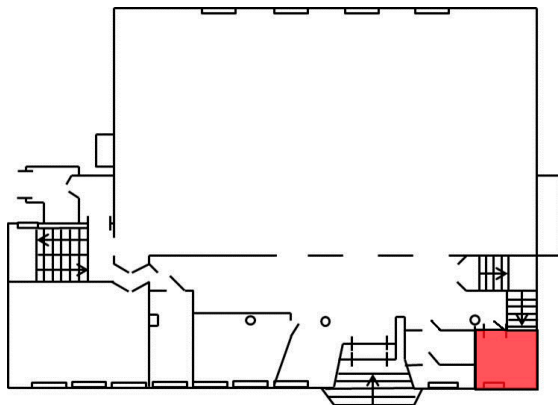
Lämmityslaitteet: 31- lamellinen seinäpatteri

Portaat: -

Valaisimet: neliönmuotoiset kupuvalaisimet ja loisteputkivalaisin

Kiintokalusteet: 3 x peili kromatuin kiinnikkein, 3 x käsienvesuallas, 3 x wc-istuim

Muut: -

05 VARASTOT 1 ja 2 / 1.kerros

Alkuperäinen käyttö: pienempi varasto rakennettu 2000 ja suurempi 2002.

Nykyinen käyttö: varastot

Lattia: uusittu 1982;

Finnplano PVC-matto (punaruskea)

Katto: rapattu , maalattu valkoiseksi. Osassa kattoakustolevyt.

Seinät: ikkunaseinä rapattu ja maalattu valkoiseksi.

Väliseinät rakennettu EK- kipsilevystä (valkoinen).

Ikkunat: 3 x puuikkunat

Ovet: 2 x laakaovi (valkoinen), 1 x yksinkertainen saranaovi

Jalkalista: uusittu 1982; 44 mm puulista

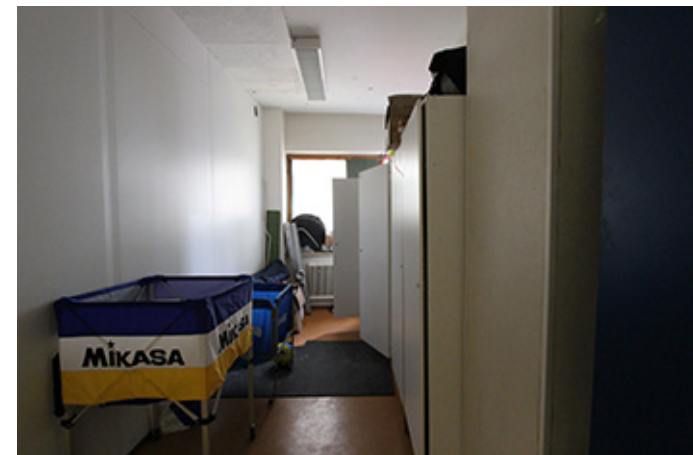
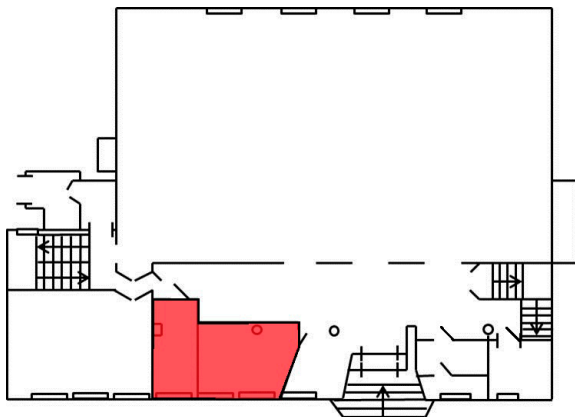
Lämmityslaitteet: 3 x 31- lamellinen seinäpatteri

Portaat: -

Valaisimet: loisteputkivalaisimet

Kiintokalusteet: Varasto 1: kolme kaappia Varasto 2: kolme kaappia

Muut: Varasto 1: urheiluvälineitä mm. voimistelukeiloja, palloja, sählymaalit ja pallopeliverkkoja. Osa välineistä Urheilutalon alkuajoilta. Kaksi valkoiseksi maalattua pylvästä.

06 VARASTO 3 / 1.kerros

Alkuperäinen käyttö: varasto

Nykyinen käyttö: varasto

Lattia: uusittu 1982; Finnplano PVC-matto

Katto: rapattu ja maalattu valkoiseksi

Seinät: rapattu ja maalattu valkoiseksi

Ikkunat: 3 x puuikkunat

Ovet: pariovet (maalamaton), yksinkertainen saranaovi, ovilistat mäntyä

Jalkalista: uusittu 1982; 44 mm puulista

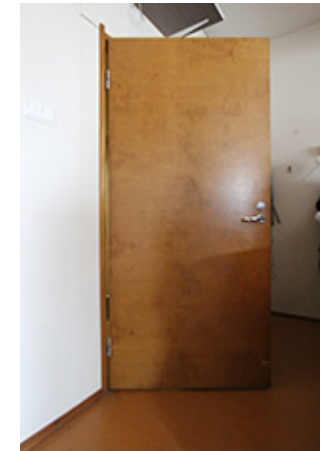
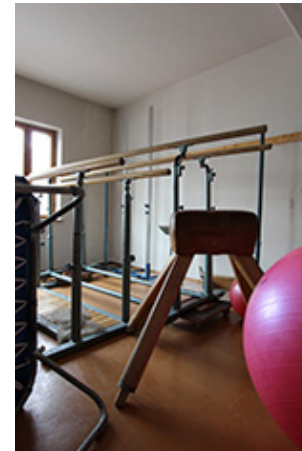
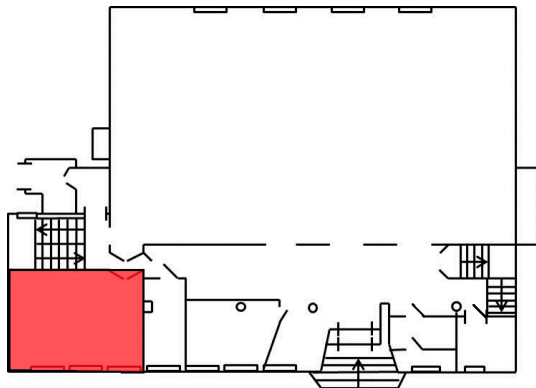
Lämmityslaitteet: 3 x 31-lamellinen seinäpatteri

Portaat: -

Valaisimet: loisteputkivalaisimet

Kiintokalusteet: -

Muut: voimistelutelineet, puolapuut, korkeushyppytelineet ja -patjat.
Osa välineistä Urheilutalon alkuajoilta

07 PORRASHUONE (pohjoispääty) / kellari, 1.- 2. kerros, vintti

Alkuperäinen käyttö: porrashuone

Nykyinen käyttö: porrashuone

Lattia: kellarikerros ja vintti: betoni (harmaa);
1-2.kerros: mosaiikkibetoni

Katto: rapattu, tasoitettu ja maalattu valkoiseksi

Seinät: muurattu, rapattu, tasoitettu, maalattu valkoiseksi.
Porrastasanteiden päätyseinät maalattu Wintermix-maalilla (1982).

Ikkunat: kellarikerros: - , 4 x puuikkuna jaettu yhdellä pystykarmilla.
Maalattu harmaanruskeaksi.

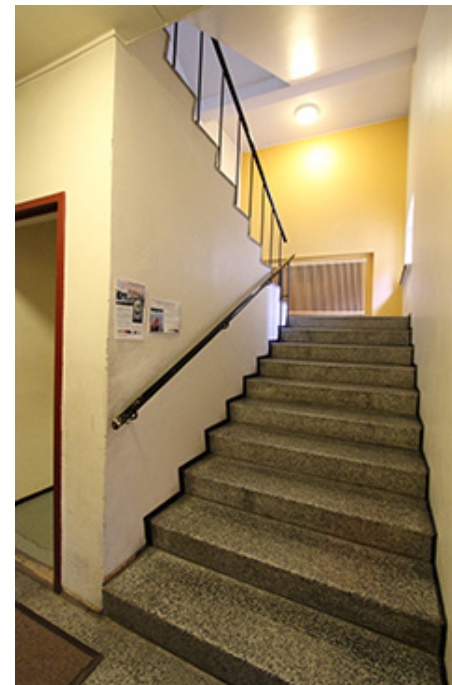
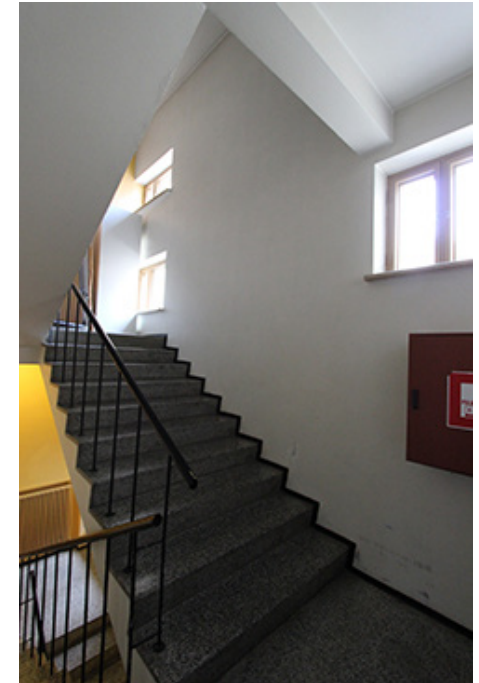
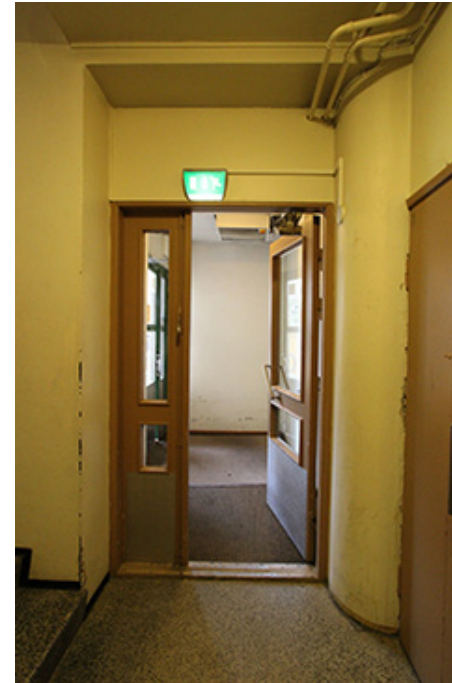
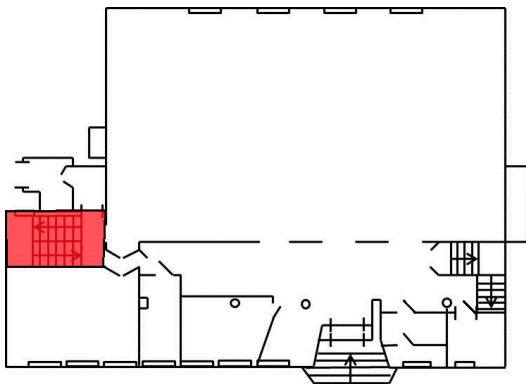
Ovet: Eteisen ja porraskäytävän sisäänkäynti on vasikkaovellinen puurunkoinen lasiovi, jossa Abloyn ovipumppu. Oven puuosat on maalattu harmaanruskeaksi. Metallikehyksissä oleva lasinen ulko-ovi on uusittu 1982.

Jalkalista: uusittu 1982; 4 cm korkea muovilista.

Lämmityslaitteet: 1. ja 2. kerroksen välitasolla 42-lamellinen seinäpatteri syvennyksessä

Portaat: porrastyyppi on suora kaksivartinen porras.

kellari ja vintti: betoni, 1.kerros - 2.kerros: mosaiikkibetoni
Porraskaiteet: Metallirunkoiset, joiden pyöreät käsijohtimet ovat puuta.
Kellarikerroksessa ja ensimmäisessä kerroksessa kaiteet on kiinnitetty seinään. Porraskaiteet on maalattu mustaksi.
Valaisimet: pyöreät kattovalaisimet

08 KUNTOSALI 1 / 2.kerros

Alkuperäinen käyttö: keittiö ja ravintola (1953), luokkahuone (1958)

Nykyinen käyttö: kuntosali

Lattia: uusittu 1982; Finnplano Sport PVC-matto (tummanharmaa)

Katto: levytetty ja osittain laitettu akustolevyt

Seinät: rapattu, tasoitettu, maalattu valkoiseksi. Kaksi oviaukkoa katsojaparvelle muurattu umpeen tiilillä ja maalattu valkoiseksi vuonna 1982. Keittiön seiniä purettu ja urheilusalien väliseinää (EK-kipsilevy/vaneri) siirretty 2006.

Ikkunat: 6 x puuikkunaa

Ovet: yksinkertainen saranaovi ja laakaovi.

Jalkalista: uusittu 1982; 44 mm puulista

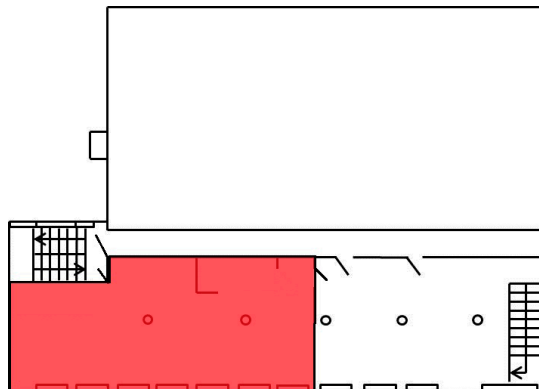
Lämmityslaitteet: 6 x 31-lamellinen seinäpatteri, maalattu vihreäksi

Portaat: -

Valaisimet: kattoon ripustetut loisteputkivalaisimet

Kiintokalusteet: keittiökaapisto, hella ja jääkaappi vuodelta 1982.

Muut: kaksi pylvästä, jotka ovat maalattu vihreiksi.

09 KUNTOSALI 2 / 2.kerros

Alkuperäinen käyttö: keittiö ja ravintola (1953), luokkahuone (1958)

Nykyinen käyttö: kuntosali

Lattia: uusittu 1982; Finnplano Sport PVC-matto (tummanharmaa)

Katto: levytetty ja osittain laitettu akustolevyt

Seinät: rapattu, tasoitettu, maalattu valkoiseksi. Väliseinä urheilusalien väliltä purettu ja rakennettu EK-kipsilevystä/vanerista uudelleen 2006.

Ikkunat: 3 x puuikkunaa ja 1 x kahdella pystyjakopuitteella sekä yhdellä vaakajakopuitteella jaettu ikkuna.

Ovet: laakaovi ja 2 x yksinkertainen saranaovi puukarmeilla

Jalkalista: uusittu 1982; 44 mm puulista

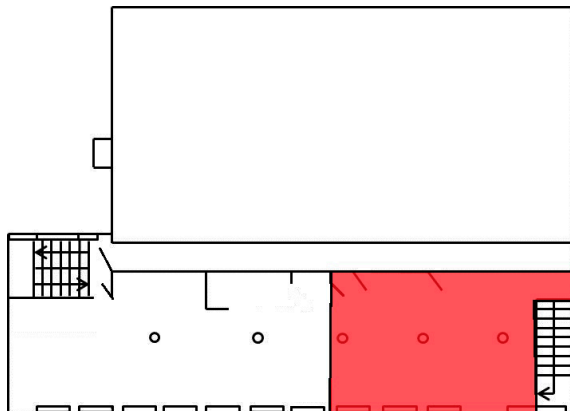
Lämmityslaitteet: 3 x 31-lamellinen seinäpatteri, maalattu vihreäksi

Portaat: kts. porrashuone

Valaisimet: kattoon ripustetut loisteputkivalaisimet

Kiintokalusteet: -

Muut: kolme pylvästä, jotka ovat maalattu punaiseksi ja valkoiseksi.

10 KATSOJAPARVI / 2.kerros

Alkuperäinen käyttö: katsojaparvi

Nykyinen käyttö: käytävä/parvi

Lattia: uusittu 1982; Finnplano PVC-matto

Katto: uusittu 1982; Nokian Lock kattopaneeli TR100 (harmaanruskea)

Seinät: muurattu, rapattu, maalattu valkoiseksi. Vanhat sisäänkäynnit entisestä ravintolahuoneesta/luokasta on muurattu tiilillä umpeen vuonna 1982.

Ikkunat: -

Ovet: 3 x yksinkertainen saranaovi. Oviaukkojen paikkaa on siirretty sekä ovia ympäröinyt puupanelointi on poistettu vuonna 1982.

Jalkalista: uusittu 1982; 44 mm puulistat

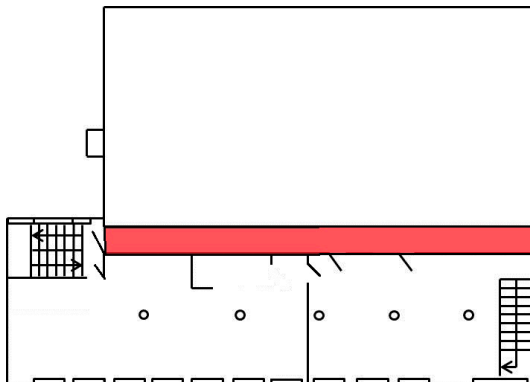
Parvekekaiteet: metallikaiteet, jotka ovat maalattu mustaksi.

Portaat: -

Valaisimet: suorakaiteen muotoiset kattovalaisimet.

Kiintokalusteet: -

Muut:

11 PORRASHUONE (eteläpääty) / 2.kerros

Alkuperäinen käyttö: porrashuone

Nykyinen käyttö: porrashuone

Lattia: uusittu 1982; Finnplano PVC-matto (punaruskea).
Portaissa ja tasoilla mosaiikkibetoni.

Katto: rapattu ja maalattu valkoiseksi.

Seinät: rapattu ja maalattu valkoiseksi.

Päätyseinä maalattu Wintermix-maalilla (1982).

Ikkunat: 1 x kahdella pystykarmilla sekä yhdellä vaakakarmilla jaettu ikkuna.

Ovet: pariovi

Jalkalista: uusittu 1982; 44 mm puulista ja 4 cm korkea muovilista.

Lämmityslaitteet: seinäsyvennyksessä patteri

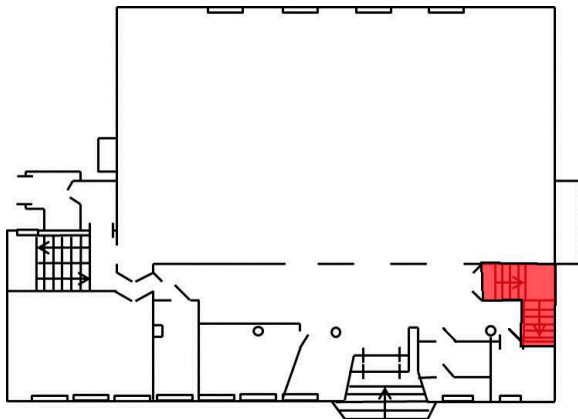
Portaat: kaksivartinen kiertoporras, mosaiikkibetoni

Porraskaiteet: metallirunkoinen, jonka pyöreä käsijohdin on puuta.

Valaisimet: neliön muotoinen kupuvalaisin

Kiintokalusteet: -

Muut: -

12 ILMAPISTOOLIRATA/ kellarari

Alkuperäinen käyttö: varasto, keilarata

Nykyinen käyttö: ilmapistoolirata, kuntosali, kokoontumishuone

Lattia: uusittu 1982; Finnplasto PVC-matto (sininen),
LAMI-matto (beige)

Katto: puupanelointi, pohjoispäädyn huoneen katto on betonia ja maalattu valkoiseksi.

Seinät: ikkunaseinä ja itäpuolen seinä on valkoiseksi maalattua betonia. Tilaan on rakennettu kaksi väliseinää 2000-luvun alussa.

Ikkunat: 4 x suorakaiteen muotoista puuikkunaa.

Ovet: 2 x yksinkertainen saranaovi

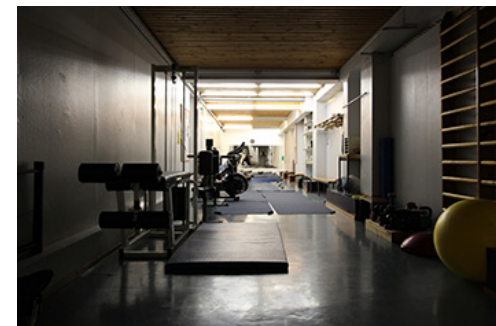
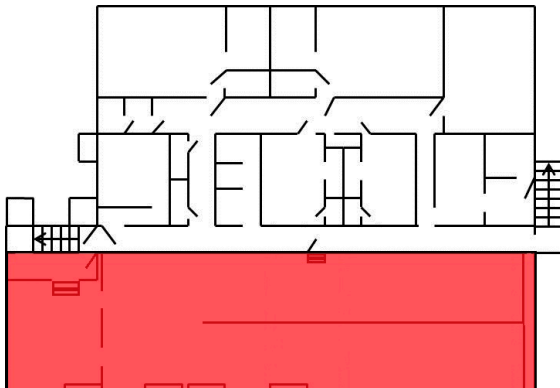
Jalkalista: uusittu 1982; 44 mm puulista, pohjoispäädyn huoneessa muovilista

Portaat: -

Valaisimet: kattoon ripustettu loisteputkivalaisimet

Kiintokalusteet: puolapuut, soutulaitteet, maalitaulut

Muut: -

13 PUKUHUONE 1 JA SAUNA/ kellar

Alkuperäinen käyttö: sauna, pesuhuone, pukuhuone (rakennettu 1958)

Nykyinen käyttö: sauna, pesuhuone, pukuhuone

Lattia: uusittu 1982; pukuhuoneessa Finnplano PVC-matto (punaruskea), pesuhuoneessa ja saunassa kaakeli (beige).

Katto: pukuhuoneessa valkoiseksi maalattu betoni ja pesuhuoneessa sekä saunassa puupanelointi.

Seinät: pukuhuoneessa harmaanruskeaksi maalattu betoni, saunassa puupanelointi ja pesuhuoneessa kiiltolaatta (valkoinen).

Ikkunat: -

Ovet: kaksi peiliovea (harmaanruskeaksi maalattu pukuhuoneen puoleiselta pinnalta) ja yksinkertainen saranaovi (maalamaton)

Jalkalista: matala puulista

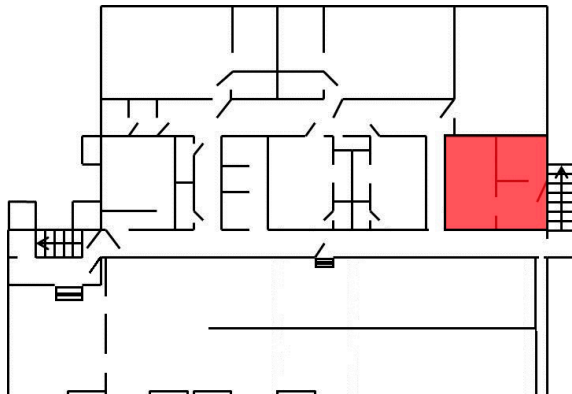
Lämmityslaitteet: kaksilamellinen seinäpatteri

Portaat: -

Valaisimet: neliön muotoinen kupuvalaisin

Kiintokalusteet: suihku, vesihana, kiuas, lauteet, pukuhuoneessa kaksi seinänaulakkoa.

Muut: kaappi, kolme penkkiä, pöytä, seinäpeili

14 KUNTOSALI/ kellari

Alkuperäinen käyttö: osa polttoainevarastoa 1958, osa ampumarataa 1963, kuntosali 1982

Nykyinen käyttö: pelihuone

Lattia: uusittu 1982; Finnplano PVC-matto punaruskea, keskellä pieni pala sinistä muovimattoa

Katto: valkoiseksi maalattu betoni, osassa kattoakustolevyt

Seinät: valkoiseksi maalattu betoni ja tiiliseinä (1982)

Ikkunat: -

Ovet: yksinkertainen saranaovi (maalamaton), mäntypuiset ovenkarmit

Jalkalista: uusittu 1982; 44 mm puulista

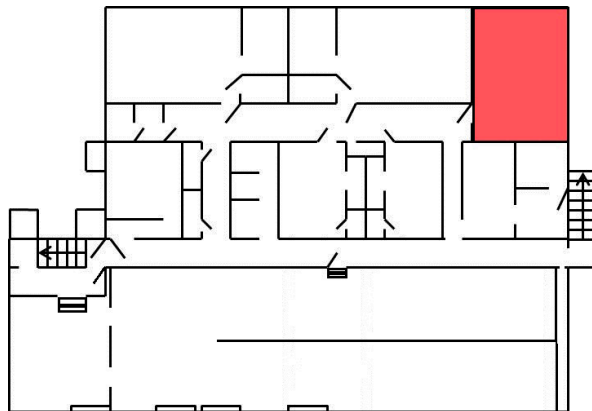
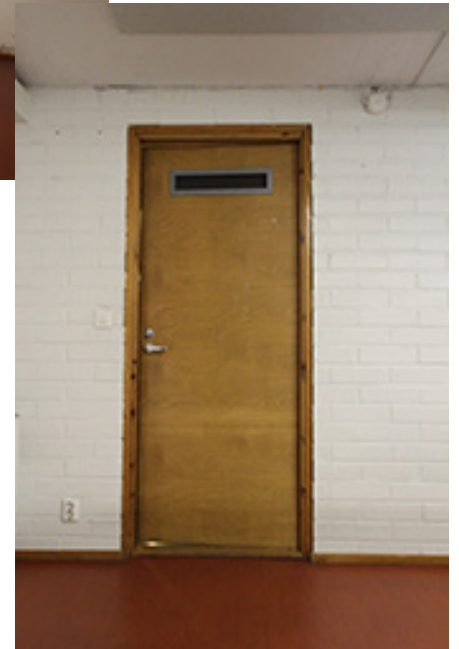
Lämmityslaitteet: levy patteri

Portaat: -

Valaisimet: katossa ja seinillä loisteputkivalaisimet

Kiintokalusteet: -

Muut: pelipöytä

15 PUKUHUONE 2 / kellari

Alkuperäinen käyttö: osa polttoainevarastoa 1958, osa ampumarataa 1963, pukuhuone 1982

Nykyinen käyttö: pukuhuone, suihku ja wc

Lattia: uusittu 1982; Finnplano PVC-matto (ruskeanharmaa), suihkussa harmaa kaakeli

Katto: valkoiseksi maalattu betoni

Seinät: valkoiseksi maalattu betoni ja tiiliseinä (1982). Suihkussa sininen kaakeli.

Ikkunat: -

Ovet: 2 x yksinkertainen saranaovi (maalaamaton), mäntypuiset ovenkarmit

Jalkalista: uusittu 1982; 44 mm puulista

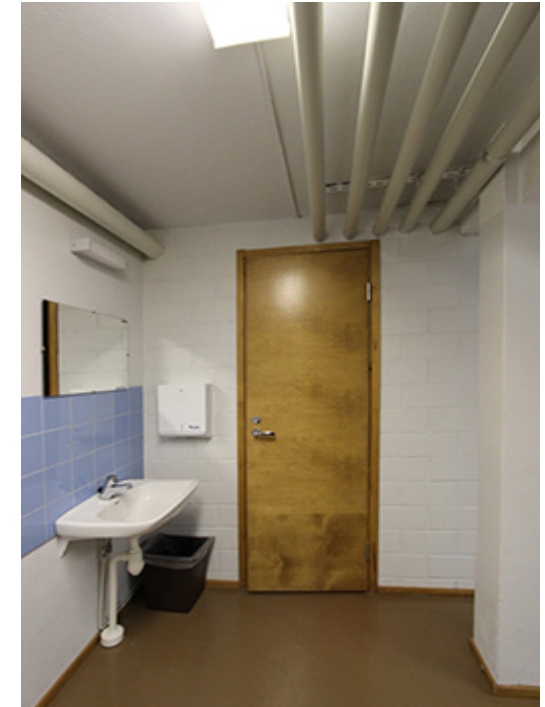
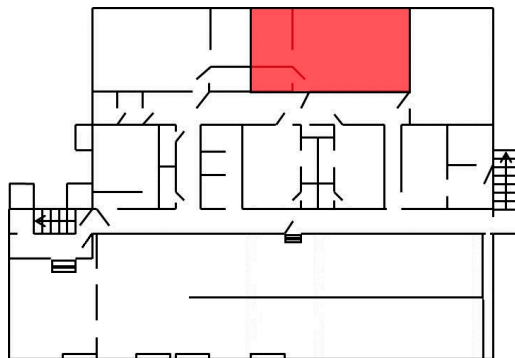
Lämmityslaitteet: -

Portaat: -

Valaisimet: katosta ripustettu loisteputkivalaisin

Kiintokalusteet: wc-istuin, kaksi käsienpesulavuaaria, kaksi suihkua

Muut: -

16 PUKUHUONE 3 / kellari

Alkuperäinen käyttö: pukuhuone, suihku ja wc 1958

Nykyinen käyttö: pukuhuone, suihku ja wc

Lattia: uusittu 1982; Finnplano PVC-matto (ruskeanharmaa), suihkussa kaakeli

Katto: valkoiseksi maalattu betoni

Seinät: valkoiseksi maalattu betoni ja tiiliseinä. Suihkuhuoneessa sininen kaakeli ja väliseinäkkeet laakalevy + metallirunko

Ikkunat: -

Ovet: yksinkertainen saranaovi (maalaamaton), mäntypuiset ovenkarmit

Jalkalista: uusittu 1982; 44 mm puulista

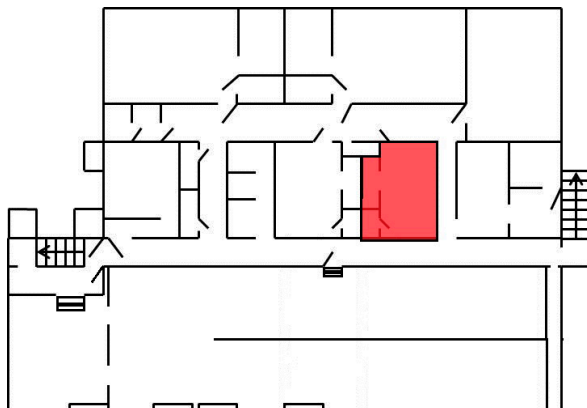
Lämmityslaitteet: 2 x levypatteri

Portaat: -

Valaisimet: kattoon ripustettu loisteputkivalaisimet

Kiintokalusteet: 4 x suihku, kaksi käsienpesuallasta, seinänaulakko

Muut: 2 x oranssi lokerikkokaappi ja kaksi penkkiä, joissa kiinteät naulakot.

17 PUKUHUONE 4/ kellar

Alkuperäinen käyttö: osa halkohuonetta

Nykyinen käyttö: pukuhuone ja wc (1982)

Lattia: uusittu 1982; Finnplano PVC-matto (punaruskea)
ja suihkussa harmaa kaakeli

Katto: valkoiseksi maalattu betoni

Seinät: valkoiseksi maalattu tiili ja suihkussa valkoinen kaakeli

Ikkunat: -

Ovet: 2 x yksinkertainen saranaovi (maalaamaton),
mäntypuiset ovenkarmit

Jalkalista: uusittu 1982; 44 mm puulista

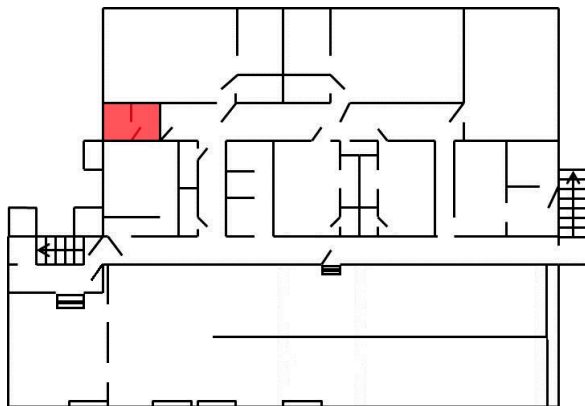
Lämmityslaitteet: levypatteri

Portaat: -

Valaisimet: neliönmuotoinen kupuvalaisin

Kiintokalusteet: wc-istuin, suihku

Muut:

18 PUKUHUONE 5 / kellari

Alkuperäinen käyttö: pukuhuone

Nykyinen käyttö: pukuhuone, suihku ja wc

Lattia: uusittu 1982; Finnplasto PVC-matto (harmaanruskea),
suihkussa kaakeli (valkoinen)

Katto: valkoiseksi maalattu betoni

Seinät: valkoiseksi maalattu betoni ja tiili.
Suihkussa kaakelit (beige).

Ikkunat: -

Ovet: 2 x yksinkertainen saranaovi (maalaamaton),
mäntypuiset ovenkarmit

Jalkalista: uusittu 1982; 44 mm puulista

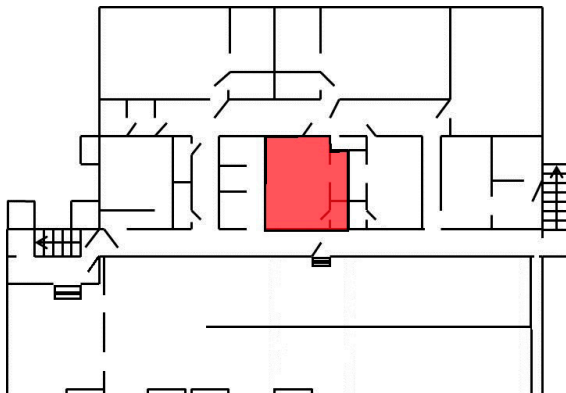
Lämmityslaitteet: levypatteri

Portaat: -

Valaisimet: loisteputkivalaisimet

Kiintokalusteet: 2 x suihku, 2 x käsienpesuallas, wc-istuin

Muut: sininen ja oranssi lokerikkokaappi,
oranssi kaappi ja kaksi penkkiä, joissa kiinteät naulakot.

19 PUKUHUONE 6 / kellari

Alkuperäinen käyttö: osa polttoainevarastoa

Nykyinen käyttö: pukuhuone ja suihku 1982

Lattia: uusittu 1982; Finnplasto PVC-matto (harmaanruskea), suihkussa valkoinen kaakeli

Katto: valkoiseksi maalattu betoni

Seinät: valkoiseksi maalattu betoni ja tiiliseinä (1982). Suihkussa beige kaakeli ja väliseinäkkeet laakalevy + metallirunko

Ikkunat: -

Ovet: yksinkertainen saranaovi (maalaamaton), mäntypuiset ovenkarmit

Jalkalista: uusittu 1982; 44 mm puulista

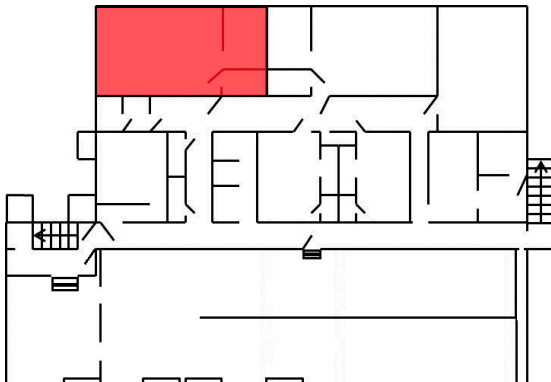
Lämmityslaitteet: 2 x kaksilamellinen seinäpatteri

Portaat: -

Valaisimet: loisteputkivalaisimet

Kiintokalusteet: kaksi suihkua, kaksi käsienspesuallasta, kaksi seinänaulakkoa

Muut: oranssi lokerikkokaappi ja kaksi penkkiä, joissa kiinteät naulakot. Kaksi valkoiseksi maalattua pylvästä.

20 MIESTEN ja NAISTEN WC / kellari

Alkuperäinen käyttö: osa kattilahuonetta

Nykyinen käyttö: wc

Lattia: uusittu 1982; Finnplasto PVC-matto

Katto: betoni, maalattu valkoiseksi

Seinät: tiili, maalattu valkoiseksi

Ikkunat: -

Ovet: yksinkertainen saranaovi (maalaamaton),
mäntypuiset ovenkarmit

Jalkalista: uusittu 1982; 44 mm puulista

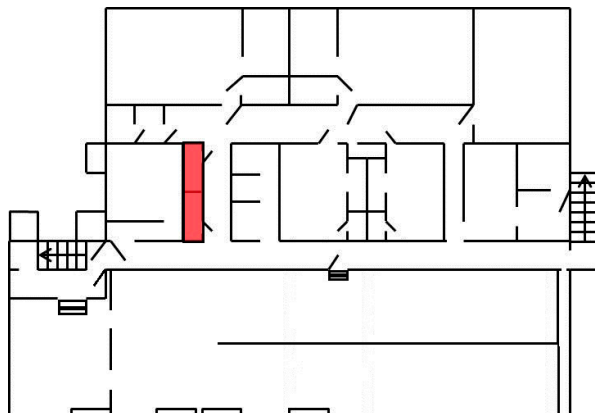
Lämmityslaitteet: -

Portaat: -

Valaisimet: neliön muotoinen kupuvalaisin

Kiintokalusteet: kummassakin huoneessa lavuaari ja wc-istuin.

Muut:

21 SÄHKÖTAULUHUONE / kellari

Alkuperäinen käyttö: pumppuhuone

Nykyinen käyttö: sähkötauluhuone vuodesta 1963

Lattia: harmaanruskea LAMI-matto

Katto: valkoiseksi maalattu betoni

Seinät: valkoiseksi maalattu betoni

Ikkunat: -

Ovet: yksinkertainen saranaovi (maalamaton),
mäntypuiset ovenkarmit sekä peiliovi ja metalliovi

Jalkalista: uusittu 1982; 44 mm puulista

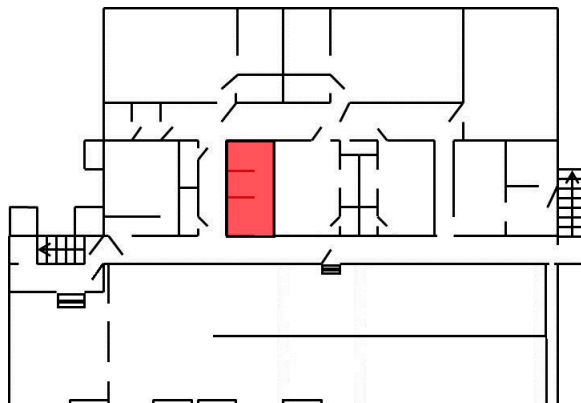
Lämmityslaitteet: -

Portaat: -

Valaisimet: neliönmuotoinen kupuvalaisin

Kiintokalusteet:

Muut:

22 KONEHUONE / kellari

Alkuperäinen käyttö: kattilahuone

Nykyinen käyttö: konehuone

Lattia: betoni (harmaa)

Katto: valkoiseksi maalattu betoni

Seinät: valkoiseksi maalattu betoni

Ikkunat: -

Ovet: yksinkertainen saranaovi (maalamaton),
mäntypuiset ovenkarmit

Jalkalista: -

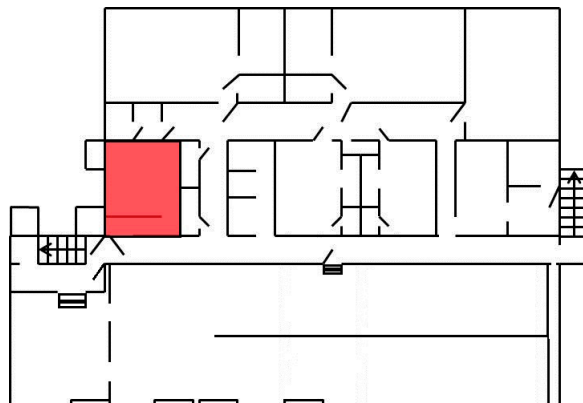
Lämmityslaitteet:

Portaat: betoniportaot ja metalliset kaiteet (musta)

Valaisimet: neliönmuotoinen kupuvalaisin

Kiintokalusteet: lavuaari

Muut:

YHTEENVETO

Mikkeliläisten urheiluseurojen talkoo- ja lahjoitusvaroilla rakennetulla Urheilutalolla on *paikallishistoriallisia arvoja*. Urheilutalo on Mikkelin ensimmäinen sisäurheilua varten rakennettu liikuntarakennus, joka on edelleen samassa käytössä vuonna 2016.

Muuttoliikenne maalta kaupunkiin loi paineita yhdyskuntarakentamisen tiivistämiseen. Helsingin olympialaisten (1952) ja julkisten veikkausvarojen myötävaikutuksesta syntynyt Urheilutalo liittyy hyvinvointi-Suomen rakentamiseen. Urheilutalon perusajatuksena oli mahdollistaa urheilijoiden ympärivuotinen harjoittelu mutta myös edistää Mikkelin seudun asukkaiden hyvinvointia arkiliikunnan ja yleisötapahtumien muodossa. Urheilutalolla on *kulttuurihistoriallisia arvoja*, jotka liittyvät rakennuksen käyttöhistoriaan liikunta- ja tapahtumapaikkana. Urheilutalolla on ollut erityinen vaikutus Mikkelin kulttuuri- ja nuorisoelämälle 1950- 1960-luvuilla. Talon nykymerkitys kaupungin liikuntakulttuurissa on keskeinen ja tarpeellinen. Koululaisten, opiskelijoiden, seurojen ja erityisesti erityisryhmien liikuntaharrastusten mahdollistaminen kaupungin keskustassa koetaan tärkeäksi ja hyvinvointia ylläpitäväksi.

Urheilutalolla on *rakennushistoriallisia arvoja*. Mikkeliläisten rakennusmestareiden suunnittelema Urheilutalo ilmentää 1950-luvun suunnitteluideologiaa, jossa pyrittiin ihmisläheiseen mittakaavaan, tarkoituksenmukaisuuteen ja käytännöllisyyteen. 1950-luvulla käytettiin vielä paikalla rakentamiseen perustuvaa tekniikkaa, joka antoi mahdollisuuksia erikoisratkaisuihin ja persoonallisiin yksityiskohtiin. Erilaisten materiaalien yhdistäminen rapattuun julkisivun on aikakaudelle tyypillinen piirre. Julkisivun pelkistettyä ulkoasua on rikastettu aikakaudelle tyypillisellä

laattaverhoilulla, epäsymmetrisillä ikkunoilla ja lippakatoksella.

Urheilutalon julkisivut ovat säilyneet lähes alkuperäisinä. Julkisivuihin tehdyt muutokset on suurimmaksi osaksi toteutettu alkuperäisen tyylin mukaisesti. Sisätiloissa on nähtävissä eri vuosikymmenien kerrostumia. Muutoksia on tapahtunut erityisesti pintojen uusimisen myötä vuonna 1982.

Runeberginaukion leveä katulinja on osa 1800-luvun lopun kaupunkirakennetta. Urheilutalo on rakennettu entisen Sjöströmin konepajan tontille, josta on jäljellä asuinrakennus vuodelta 1894. 1800- ja 1900-luvun vaihteessa alueelle on muodostunut selkeä opetusrakennuksien keskittymä, joka on myöhemmin täydentynyt kauppaoppilaitoksella, seurakuntakeskuksella ja yhteiskoululla. Urheilutalon ympäristössä sijaitsevien opetusrakennuksien laajennukset 1950- ja 1960-luvuilla sekä asuinkerrostalot ilmentävät kaupungin kasvua ja kaupunkirakenteen tiivistymistä. *Maise-malliset arvot* liittyvät Runeberginaukion ympäristön 1800-luvun lopun kaupunkirakenteeseen sekä alueen eri vuosikymmenien aikana rakennettuihin julkisiin rakennuksiin, joihin Urheilutalokin on rinnastettavissa.

LÄHTEET

ARKISTOLÄHTEET

Mikkelin kaupungin arkisto, Mikkelä (MKA)

- Rakennuslupapiirustukset
- Maistraatin arkisto
- Kaupunginhallituksen pöytäkirjat
- Kaavat ja kaavaselostukset

Mikkelin kaupungin tilakeskuksen arkisto, Rantakylä (MKT)

- Rakennuspiirustukset ja -selostukset
- Urheilutalon työselostukset

Suur-Savon museo, Mikkelä (SSM)

- Valokuva-arkisto
- Mikkelin kaupungin pienoismalli vuodelta 1938 ja siihen liittyvät rakennuskortit.

INTERNET-LÄHTEET

Lindh, Tommi & Sahlberg, Marja (toim.) 21.1.2016 ”Jälleenrakennuksesta rationalismiin 1940-1960, asuinkerrostaloarkkitehtuurin vaiheet 3/5”
URL-osoite: http://www.rakennusperinto.fi/fi-FI/Ajankohtaista/Artikkelit/Kaupunkiymparistot/Jalleenrakennuksesta_rationalismiin_1940%2837712%29 (viitattu 18.4.2016).

SANOMALEHDET

Länsi-Savon Urheilutalon tapahtumailmoitukset 1953–2001.

Länsi-Savo 11.6.1948.

Länsi-Savo 11.11.1949.

Länsi-Savo 12.10.1952.

Länsi-Savo 13.2.1953.

Länsi-Savo 3.4.1953.

Länsi-Savo 2.10.1953.

Länsi-Savo 19.12.1953.

Länsi-Savo 24.7.1966.

Suomen matkailu 4-5/1943.

SUULLISET LÄHTEET

Mikkelin kaupungin tilakeskuksen vuokrausneuvottelija Minna Raution haastattelu 6.4.2016.

Mikkelin kaupungin liikunta- ja nuorisajohtaja Antti Mattilan ja erityisliikunnanohjaaja Matti Poutiaisen haastattelu 27.4.2016.

KIRJALLISET LÄHTEET

Enqvist, Petri (2007) ”Hänninhauta – Urheilupuiston ja Hänninkentän rakentamisen vaiheita”. Mikkelin kaupunki: Tekninen toimi.

Kuujo, Erkki (1989) ”Entisajan Mikkelä. Mikkelin kaupungin vaiheita 1839-1917”. Mikkelä: Mikkelin kaupunki.

Lakio, Matti (1975) ”Mikkelin kaupunginvaltuusto 1875-1975”. Mikkelä: Mikkelin kaupunki.

Pyykkönen, Teijo (toim.) (2013) ”Liikuntaympäristöt kulttuuriperintönä – opas arviointiin”. Liikuntatieteellisen Seuran julkaisu nro 170. Helsinki: Liikuntatieteellinen Seura ry.

Sahlberg, Marja (toim.) (2010) ”Talon tarinat – Rakennushistorian selvitys-opas”. Helsinki: Museoviraston rakennushistorian osasto.

Standertskjöld, Elina (2008) ”Arkkitehtuurimme vuosikymmenet 1930-1950”. Suomen rakennustaiteen museon ja Rakennustietosäätiön RTS julkaisu. Helsinki: Rakennustieto Oy.

Väänänen, Kyösti (1988) ”Kansakoululaitos ja oppikoulut vuoteen 1974”. Teoksessa: Muuttuvaa Mikkeliä. Mikkelin kaupungin historia II s.497–514. Kirjoittajat: Kuujo, Erkki & Väänänen, Kyösti & Lakio, Matti & Hassinen, Esa. Mikkelä: Mikkelin kaupunki.